

ПЛАТИНУМ ЛАНД ХХК
“ТУУЛЫН ЗҮҮН ДЭНЖ 1-3” ТӨСӨЛ

**БУЛГАН АЙМГИЙН БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ ТУУЛЫН ЗҮҮН
ДЭНЖ 1-3 ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Улаанбаатар хот
2025 он

**БУЛГАН АЙМГИЙН БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “ТУУЛЫН ЗҮҮН
ДЭНЖ 1-3” ТӨСЛИЙН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР MV-000181

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР 5076285/

БИЕЛЭЛТИЙГ ТАЙЛАГНАСАН:

“ПЛАТИНУМ ЛАНД” ХХК-ИЙН ЕРӨНХИЙ ЗАХИРАЛ

.....(Т.ТӨРМӨНХ)

“ПЛАТИНУМ ЛАНД” ХХК-ИЙН

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН .....(Э.ЧИНБАТ)

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН .....(Ш.ГАНТИГАНБОЛД)

ГАРЧИГ

ГАРЧИГ	3
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	4
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	5
БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	1
1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл.....	1
1.2. Уур амьсгалын улирлын ерөнхий горим.....	2
1.2.1. Уур амьсгалын нөхцөл.....	3
1.3. Усан орчин.....	6
1.4. Хөрсөн бүрхэвч	7
1.5. Ургамлан нөмрөг.....	7
1.6. Амьтны аймаг	8
БҮЛЭГ 2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	9
2.1. Агаарын орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	18
2.2. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	19
2.3. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	19
2.4. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах	20
2.5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах	21
2.6. Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	22
2.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах	23
2.8. Дуу чимээнээс үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	24
БҮЛЭГ 3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	25
Мод үржүүлгийн аж ахуй	25
БҮЛЭГ 4. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	27
БҮЛЭГ 5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	28
БҮЛЭГ 6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛСТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ.....	28
БҮЛЭГ 7. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	29
БҮЛЭГ 8. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	33
БҮЛЭГ 9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	37
9.1. Агаарын чанарын хяналт.....	37

9.2. Усны эрүүл ахуй, чанар:	38
9.3. Хөрсний эрүүл ахуй, чанар:.....	38
БҮЛЭГ 10. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	40
БҮЛЭГ 11. МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	43
БҮЛЭГ 12. ТЭРБУМ МОДНЫ ХҮРЭЭНД ХИЙГДСЭН АЖИЛ.....	44
БҮЛЭГ 13. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ.....	46
ДҮГНЭЛТ	47

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.1. Талбайн солбицлын цэгүүд /MV-000181/.....	2
Хүснэгт 1.2. Хөрсний гадаргын температур.....	5
Хүснэгт 2.3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	9
Хүснэгт 3.4. Хүлэмжийн аж ахуй, ногоон байгууламжийн зардал.	26
Хүснэгт 4.5. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний зардал.....	28
Хүснэгт 7.6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт.	29
Хүснэгт 8.7. Хог хаягдлын сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөө.	33
Хүснэгт 9.8. Агаарын шинжилгээ.	37
Хүснэгт 9.9. Хөрсний шинжилгээ.....	39
Хүснэгт 10.10. Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо.	40
Хүснэгт 11.11 БОМТ-ний хэрэгжилтийг оршин суугчдад тайлагнах арга хэмжээ.	43
Хүснэгт 12.12. Тэрбум модны хүрээнд таригдсан модны суулгацын зардал.....	45
Хүснэгт 13.13. БОМТ-ний төсвийн задаргаа.....	46

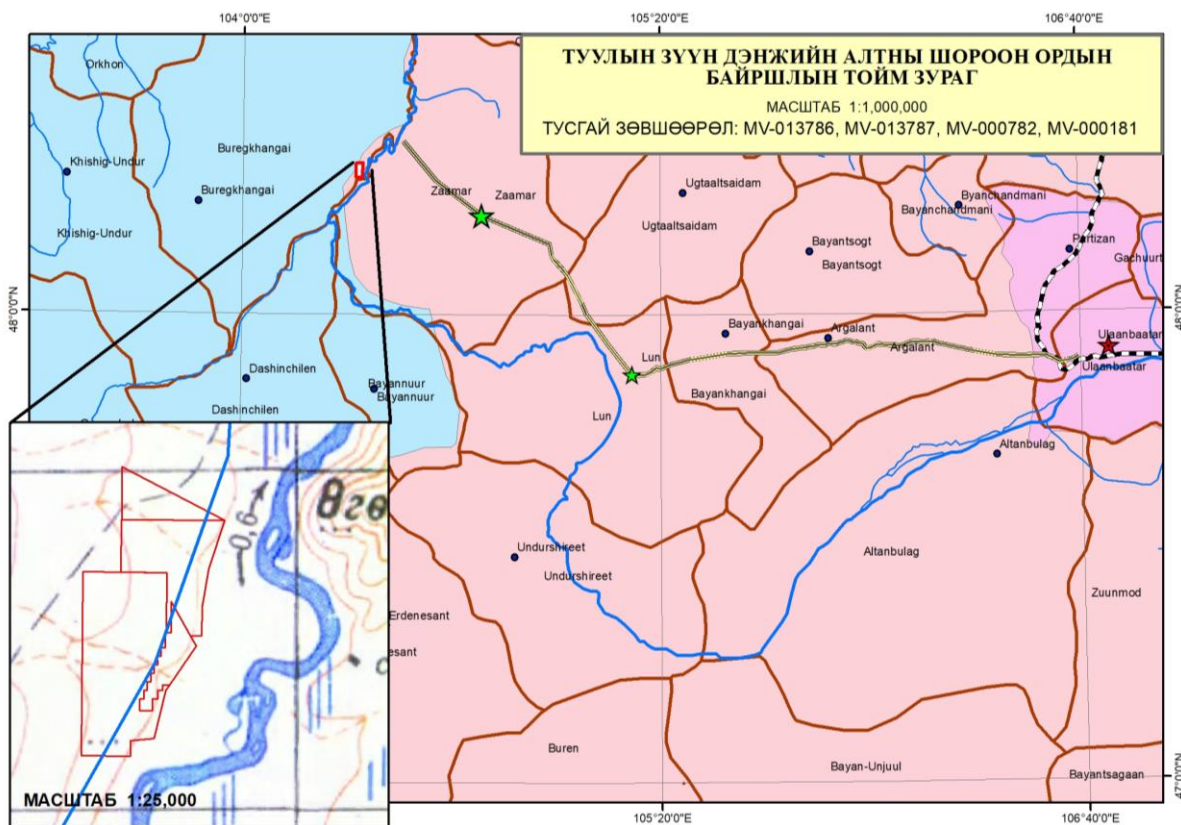
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.1. Байршлын тойм зураг.....	1
Зураг 2.2. Технологийн зам усалгаа хийгдэж буй байдал.....	18
Зураг 2.3 Уурхайн кемпэд хог хаягдлын шатаах зуух буюу турбо бурнерийг ажлуулж байна.....	19
Зураг 2.4. Кемпийн орчны тохижилт, ногоон байгууламж.	19
Зураг 2.5. Үржил шимт хөрсийг хуулж буй байдал.	19
Зураг 2.6. Уурхайн технологийн зам арчилгаа.	20
Зураг 2.7. Техникийн нөхөн сэргээлт хийгдэж буй байдал.....	20
Зураг 2.8. Ахуйн бохирын ус соруулж буй байдал.	20
Зураг 2.9. Хог хаягдлын талаарх фото зураг.....	21
Зураг 2.10. Ургамлын хэмжилт хийлгэж буй байдал.....	21
Зураг 2.11. Хайлаас болон мандлын цэцгийн үр түүж буй байдал.	21
Зураг 2.12. Мал амьтан уурхайн бүсэд орохоос сэргийлсэн далан хийсэн байдал.	22
Зураг 2.13. Эргэлтийн усан санд үржсэн загасыг голруу нүүлгэн шилжүүлж буй байдал.	22
Зураг 2.14. Малчдын өвөлжилтөд дэмжлэг үзүүлсэн байдал.	24
Зураг 3.15. Мод үржүүлгийн аж ахуй.	26
Зураг 4.16. Мод тарьсан талбай.	27
Зураг 8.17. Хог хаягдлын менежментийн үндсэн	33
Зураг 9.18. Технологийн зам усалгаа хийгдэж буй байдал.....	37
Зураг 9.19. Гадаргын болон гүний уснаас дээж авч шинжилгээнд хамруулсан байдал.	38
Зураг 9.20. Засвар болон хог хаягдлын цэгээс дээж авч шинжилгээнд хамруулсан байдал.	39
Зураг 10.21. Олон улсын аудитын шалгалтын үйл явц.	41
Зураг 10.22. Уул уурхайн аврах ангийн сургалт.	42
Зураг 12.23. Бүрэгхангай суманд хавар, намар тарьсан модны үйл явц.	44
Зураг 12.24. Гурван булаг суманд мод тарьсан үйл явц.	45

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

“Туулын зүүн дэнж 1-3 хэсэг” орд нь Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын 3 дугаар багийн нутагт харьяалагдах бөгөөд Бүрэгхангай сумын төвөөс 40 орчим км, Улаанбаатар хотоос баруун хойд зүгт 240 км, Дархан хотоос 240 км, Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс 35 км зайд оршино. Хамгийн ойрхон суурин газар нь Заамар сумын Өгөөмөр багаас 4 км зайтай байна.

Зураг 1.1. Байршлын тойм зураг

Газрын гадарга нь Хангай Хэнтийн уулархаг их мужид хамрагдана. Хангай-Хэнтийн их мужийн уулс голдуу налуу хажуутай тул хөрсөн бүрхэвч бүрэлдэн тогтоход тааламжтай нөхцөлийг бий болгодог. Үүний ачаар хөрс харьцангуй зузаан бөгөөд ялзмаг болон тэжээлийн бодис ихтэй байна. Уулархаг гадаргын улмаас хөрсний бүсшил бий болж, ялангуяа уулсын ар, сүүдэр хажууд тод илэрнэ. Тус нутгийн уул нурууд далайн түвшнээс дээш дунджаар 1300-1400м өндөр, харин тал хөндий хэсэгтээ далайн түвшнээс дээш 1100-1200 орчим метр өндөрт өргөгдсөн.

Хамгийн том гол нь Орхон голын баруун цутгал болох 600 км орчим урттай, 1-4 км өргөн хөндий бүхий Туул гол юм. Гольдрол нь тохойрол, тахирлалд ихтэй, олон тооны хар ус, жижиг аралтай бөгөөд гольдрлын өргөн нь 30-100 м, гүн нь 0.5-1.6 м зарим газраа 2.5 м хүрдэг. Урсгалын хурд 0.3-11 м/сек, хөндийн хэвгий нь 0.001-0.002.градус байна.

Цаг агаарын хувьд эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, жилийн дундаж хэм нь +2.8°C байдаг. Хамгийн хүйтэн сар нь 1 дүгээр сар ба агаарын хэм нь -37°C, хамгийн дулаан сар нь 7 дугаар сар ба агаарын хэм нь +40 C хүрдэг.

Жилийн дундаж хур тунадасны хэмжээ 367 мм-ээс хэтэрдэггүй ба үүний 80% нь зуны улиралд бороо байдлаар ордог. Өвөл нь 5-25 см цасан бүрхүүл тогтож улирлын хөлдөлтийн гүн 2.5 м хүрдэг ба голчлон баруун өмнөөс 5-10 м/с салхи салхилдаг. Заримдаа 20 м/сек хүрэх удаа бий. Туул гол 10 дугаар сарын сүүлчээр хөлдөж эхлэх ба 4 дүгээр сарын эхээр гэсч эхэлдэг. Газрын доорх ус агуулсан үе нь 6-30 м-ийн гүнд орших ба ойролцоогоор 3 л/сек ундаргатай байдаг.

Техникийн болон ахуйн хэрэгцээний усыг хөрсний усаар болон Туул голоос, харин ахуйн хэрэгцээний усыг уурхайн тосгоны ойролцоо орших өрөмдмөл худгийн газрын доорх усаар хангана.

Хүснэгт 1.1. Талбайн солбицлын цэгүүд /MV-000181/.

MV-000181 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл Туулын зүүн дэнж					
д/д	Уртраг	өргөрөг	д/д	Уртраг	өргөрөг
1	104° 23' 29.05"	48° 18' 06.82"	13	104° 23' 45.96"	48° 18' 19.41"
2	104° 23' 21.93"	48° 18' 06.82"	14	104° 23' 43.93"	48° 18' 13.71"
3	104° 23' 21.93"	48° 18' 41.81"	15	104° 23' 43.20"	48° 18' 13.68"
4	104° 23' 32.93"	48° 18' 41.81"	16	104° 23' 41.39"	48° 18' 13.49"
5	104° 23' 32.93"	48° 18' 01.82"	17	104° 23' 39.28"	48° 18' 13.12"
6	104° 23' 02.36"	48° 18' 51.80"	18	104° 23' 37.40"	48° 18' 12.64"
7	104° 23' 57.83"	48° 18' 42.45"	19	104° 23' 35.36"	48° 18' 11.92"
8	104° 23' 56.04"	48° 18' 35.33"	20	104° 23' 33.61"	48° 18' 11.09"
9	104° 23' 56.04"	48° 18' 29.80"	21	104° 23' 32.72"	48° 18' 10.55"
10	104° 23' 52.84"	48° 18' 29.80"	22	104° 23' 31.97"	48° 18' 10.02"
11	104° 23' 54.55"	48° 18' 27.90"	23	104° 23' 30.92"	48° 18' 09.13"
12	104° 23' 46.91"	48° 18' 20.38"	24	104° 23' 29.89"	48° 18' 08.01"
Нийт			85.39 га		

1.2. Уур амьсгалын улирлын ерөнхий горим

Булган аймгийн нутаг нь Хангай, Хөвсгөлийн уулархаг мужид орших учир хойд талаараа Хантай /2000м/, Бүтээл /1800 м/ нутгийн төв хэсгээрээ Бүрэн /1986м/, өмнө хэсгээрээ Бүрэг /1600-2000м/ далайн түвшнээс дээш өргөгдсөн уул нуруудтай ерөнхийдөө хээрийн бүс нутагт хамрагддаг.

Газрын хотгор гүдгэр уул нурууны өндөр нам, хэлбэр дүрсээс шалтгаалж агаар мандалд орон нутгийн чанартай өгсөх уруудах хөдөлгөөн үүсэх, мөн хур тунадасны тархалтад нөлөөлөн салхины чиглэл хурд зэрэг нь харилцан адилгүй байдаг.

Нарны цацрагийн жилийн явцаас хамааран аймгийн нутагт жилийн 4 улирал солигддог. Гэхдээ тухайн орон нутгийн хотгор гүдгэр /уул, нуруу, тал, хөндий/ дэвсгэр гадаргын шинж /ой, хөвч, намаг, нуур гэх мэт/ зэргээс шалтгаалан улирлын шинж газар бүр харилцан адилгүй илэрнэ. Улирлын ялгааг тогтооход дулааны горимоор буюу агаарын хоногийн дундаж температур тодорхой заагийг давж тогтвортой дээшлэх, доошлох хугацааг гол үзүүлэлт болгон авч байна.

Өвөл: Өвлийн улирал дунджаар 11-р сарын 9-ний үеэс эхлэн 3-р сарын 14 хүртэл дунджаар 126 хоног үргэлжилнэ. Өвөл ихэнхдээ тэнгэр цэлмэг, тогтвортой хүйтэн, цас бага, салхины хүч бага байна. Хамгийн хүйтэн 1 сарын агаарын дундаж температур нь

-16.5....-26.4 градус байдаг бөгөөд үнэмлэхүй хамгийн бага температур -45-46 градус хүрнэ. Харьцангуй чийгшил хамгийн их утгандаа хүрэх ба 1 сард дунджаар 1.3 мм хур тунадас ордог. Өвөл тус аймгийн нутагт баруун хойд зүгийн салхи зонхилох ба дунджаар 1.9-2.5 м/с салхи салхилна. Тогтвортой цасан бүрхүүл 2-р сарын хоёрдугаар 10 хоногоос 3-р сарын гуравдугаар 10 хоног хүртэл үргэлжилнэ.

Хавар: Хавар 3-р сарын 15-аас 5-р сарын 10 хүртэл дунджаар 55 хоног үргэлжилнэ. Хавар цаг агаарын байдал тогтворгүй, агаарын температур түргэн нэмэгдэж, өдөртөө дулаан, шөнөдөө хүйтэн, нэг хоногийн доторх халуун хүйтний хэлбэлзэл их болно. 3 дугаар сар нийтдээ хүйтэвтэр бөгөөд сарын дундаж агаарын температур -5.3...-11.7 байснаа 4-р сараас эхлэн 0 градусаас дээшилж 5-р сарын дундаж температур 8.7...13.5 градус хүрч дулаарна. Энэ улиралд салхины хурд ихсэж дунджаар 2.5...3 м/с болдог бөгөөд шороон шуурга олонтоо шуурдаг ба дунджаар 5-6 өдөр шуурна. Эрс тэс уур амьсгалтай хоногийн температурын хэлбэлзэл их учир хаврын сүүл, намрын эхээр цочир хүйтрэл болох нь олширно.

Зун: Зуны улирал 5-р сарын 11-ээс 9-р сарын 20 хүртэл дунджаар 133 хоног үргэлжилнэ. Хамгийн дулаан 7-р сарын дундаж температур 16.9 дулаан, үнэмлэхүй халуун нь 40.5 градус хүрч дулаарна. Харьцангуй чийгшил 8-р сард 67-71% болно.

Намар: Намрын улирал 8-р сарын 20-ны үеэс 11-р сарын 21-ний үе хүртэл дунджаар 63 хоног үргэлжилнэ. Намрын улиралд агаарын температурын хэлбэлзэл их боловч хаврынхтай адил биш 10-р сарын дундаж температур 0.7 градус байдаг. Намрын улиралд цаг агаар тогтворгүй болж салхины хүч нэмэгдэн сарын дундаж салхины хурд 1.0-3.0 м/с хүрэх боловч хаврынхад үл хүрнэ. Тус аймгийн нутагт анхны цочир хүйтрэл дунджаар 8-р сарын 31-нээс 9-р сарын 18-ны хооронд байна.

Газар зүйн өргөрөг ихсэх тутам нарны эрчим багасдаг ерөнхий зүй тогтолтой боловч, өргөргийн хоёр градусын хооронд орших нэг аймгийн нутагт өөрчлөгдөх нь бага, харин нарны өндөр нам, гийгүүлэлтээс хамааран нэг өдөр болон нэг жилийн дотор тусах цацрагийн хэмжээ өөрчлөгддөгийн зэрэгцээ газар нутгийн хэвгий хазгай, ар энгэрийн байдал үүлшил, агаарын булингараас шалтгаалж харилцан адилгүй байна. Нарны нийлбэр цацраг 1300-1400 кВт цаг/м² буюу нийлбэр цацрагаар монгол орны дунд бүсэд оршдог.

Хоногийн дундаж температур +10°C-аас дээш байх өдөр Бүрэгхангай суманд 128 хоног байдаг ба +30 °C-аас халуун байх өдөр ойролцоогоор 4 удаа тохиолдоно. Нар гийгүүлэх нийт хугацаа 2745 цаг байна.

1.2.1. Уур амьсгалын нөхцөл

Агаарын температур: Агаарын температур нь тухайн орон нутгийн уул нуруу, хотгор гүдгэр, хөрсний байдал /өнгө, бүтэц, ургамлын өндөр нам, тархац цасан бүрхүүл/ зэргээс ихээхэн хамаарна. Агаарын температурын агаар мандлын төлөв байдлыг тодорхойлогч гол элемент, уур амьсгалын чухал нэг үзүүлэлт юм. Агаарын температурын хоногийн явцыг газрын гадаргаас дээш 2 метрийн өндөрт байрлуулсан термометр болон автомат станцуудаар тодорхойлж байна.

Тус аймгийн нутагт агаарын температур өмнөөсөө хойшлох тутам ерөнхийдөө буурах боловч гадаргын байдал орон нутгийн онцлогоос болж жигд биш хуваарилалттай байна.

Жилийн хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сарын дундаж температур Эг, Эрингийн гол, Сэлэнгэ мөрний бэлчир, орхон голын орчмоор -21.5...-26.4 градус, бусад нутгаар -16.4...20.4 градус хүйтэн байна.

Жилийн хамгийн дулаан нь 7 дугаар сарын дундаж температур аймгийн өмнөд хэсэг, Эг Эрингийн сав газар Бүрэгхангай суманд 18.1...19.6 градус бусад нутгаар 16.1...17.9 градус дулаан байна.

Хөрсний гадаргын жилийн дундаж температур -0.0....+5.2 градус дулаан жилийн дундаж агаарын температурын утгаас бараг 4 градусаар дулаан байдаг. Хөрсний гадаргын сарын дундаж температур нь 2 дугаар сараас 3 дугаар сарыг дуустал 0 градусаас доош байх бөгөөд хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сард -24.4...-27.1 градус, үнэмлэхүй хамгийн хүйтэн нь 46.5...48.9 градус байдаг.

Уулсын ба голын хөндий, хотгор газраа хүйтэн байх учраас хүйтний эрч газар нутгийн далайн түвшнээс дээших өндөр ихсэх тутам буурч байдаг.

Хавар намар хоногийн дундаж температур 0 градусаас дулаан байхад агаарын буюу хөрсний гадаргын температур 0 градус ба түүнээс доош орж хүйтрэхийг цочир хүйтрэл гэнэ. Тус суманд анхны цочир хүйтрэл дунджаар 9 сарын 5-нд болж хавар 5 дугаар сарын 16-нд дуусаж хүйтрэлгүй хоногийн үргэлжлэх хугацаа дунджаар 91 хоног Булган аймгийн нутаг ерөнхийдөө чийглэгдүү нутагт орно. Хөрсний хаврын чийгийн горим нь намар, өвлийн хур тунадас чийг хангамжаас шалтгаална. Гол төлөв хөрс хөлдсөн хойно цасан бүрхүүл тогтдог /11-р сарын эхний 10 хоногт/ учраас хавар цас хайлахад түүний шар ус ихэвчлэн ууршиж алдагдах бөгөөд хөрсний чийгийн горимд бага нөлөөтэй. Хавар хөрс гэсэх үеэс хоногийн дундаж агаарын температур 5 градус болж дулаарахаас эхлээд хөрсний дээд давхаргын чийгийн нөөц ууршиж эрс буурч байдаг зүй тогтолтой.

Тус аймгийн нутагт жилд уулархаг хэсэгтээ 350 мм-ээс дээш голын хөндийд 250-300 мм өмнөд хэсгээр 200-250 мм хур тунадас унаж байна. Жилийн хур тунадасны 85 хувь нь зөвхөн жилийн дулаан улиралд оногдно. Хоногийн хамгийн их хур тунадас өвлийн улиралд 1.8-6 мм, хавар намрын саруудад 6.3-37.6 мм ажиглагдаж, хур тунадас элбэгтэй зуны саруудад хоногт 40.0-93.3 мм ажиглагджээ.

30 хувиас бага чийгтэй өдрийн тоо Бүрэгхангай суманд 21.4 өдөр байдаг ба жилдээ 237.0 мм тунадас ордог байна. Жилд унах тунадасны дийлэнх нь буюу 227.6 мм нь дулааны улиралд, 9.4 мм нь хүйтний улиралд ордог байна. Бороотой өдрийн тоо жилд дунджаар 46.2 өдөр байдаг. Хамгийн анхны цас олон жилийн дунджаар 10 сарын 02-нд, эцсийн цас дунджаар 5 сарын 16-ны хооронд ажиглагддаг. Жилийн 146.7 хоног цасан бүрхүүлтэй байдаг.

Энэ бүс нутгийн бас нэг онцлог нь монголын бусад нутгийн нэгэн адил нэг хоногт орсон тунадасны хэмжээ сарын нийлбэрээс давах тохиолдол байдаг. Тухайлбал 2006 оны VI сард нэг хоногт орсон тунадасны хэмжээ олон жилийн дунджаас 10.5 мм-ээр их хур тунадас орж байжээ.

Салхи: Салхи нь агаар мандлын орчил урсгал, тухайн орон нутгийн онцлогоос шалтгаална. Тус аймгийн нийт сумдын салхины чиглэл харилцан адилгүй давтагдалтай байдаг нь судалгаанаас харагддаг. Гэхдээ энд ерөнхий нэг онцлог байдаг нь станц харуулын салхины чиглэл гол мөрний хөндий, уулын амныхаа дагуу байдаг байна. Тус аймгийн нутгаар салхины дундаж хурд 2.2 м/с байдаг. Салхины хурд жил, улирал, хоногийн явцтай байдаг. Салхины хурдны жилийн явцыг үзвэл өвлийн улиралд манай орны нутагт төвтэй эсрэг циклон тогтвортой оршдог учир ихэвчлэн намуун хавар, намар тус улсын нутгийг дундад өргөргийн фронтын бүс хойш урагш дайран өнгөрөх учир цаг агаар ихээхэн тогтворгүй, салхи ихтэй болдог.

Салхины горим хурд, хөрсний байдалтай уялдан шороон шуурга болох нь газар бүр харилцан адилгүй ба олон жилийн ажиглалтаас харахад шороон шуурга жилд дунджаар 10 өдөр тохиолдоно. Тогтвортой цасан бүрхүүл тогтсон эсэхээс үл хамааран цасан шуургатай өдрийн тоо жилд дунджаар 2.4 өдөр байдаг ба хамгийн ихдээ 5.1 өдөр байдаг байна.

Булган аймгийн Бүрэгхангай сум нь уур амьсгалын мужлалын хувьд хуурайдуу сэрүүвтэр мужийн нэн хүйтэн дэд мужид хамрагдана. Энэ орчмын уур амьсгалын үндсэн нөхцөл байдал нь хоног, сар, жилийн агаарын температурын агууриг их, агаарын чийгшил бага, хур тунадасны хуваарилалт жигд бус, зундаа их халж, өвөлдөө их хүйтрэх зэрэг эх газрын эрс тэс уур амьсгалаар тодорхойлогдоно. Судалгаагаар агаарын хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сард -38°C бөгөөд 9 дүгээр сарын сүүлээс эхлээд хүйтэрч эхэлдэг. 3 дугаар сараас эхлэн мэдэгдэхүйц дулаарах хандлага гарах бөгөөд 4 дүгээр сард цасан бүрхүүл бүрмөсөн хайлж дуусна. Жилийн дундаж хур тунадас 330 мм болдог бөгөөд түүний 85% нь зуны улиралд ногддог. Төслийн талбайн хэмжээнд олон жилийн мөстлөг байхгүй боловч өвөл 2-2.5 м хүртэл хөрс хөлддөг.

Салхи голдуу хойд ба баруун хойд чиглэлтэй байх ба салхины дундаж хурд нь 3.5 м/с бөгөөд 3, 4 дүгээр саруудад салхины хурд 20 м/с хүрдэг. Сүүлийн 70 гаруй жилд Монгол Улсын хэмжээнд газрын гадарга орчмын агаарын жилийн дундаж температур 2.1°C дулаарч, жилд орох хур тунадасны хэмжээ 10% буурсан нь энэхүү бүсэд мөн хамаарна. Эндээс харахад манай оронд гандах, хуурайших процесс эрчимтэй явагдаж байгаа бөгөөд цаашид хүний болон хүний оролцоогүйгээр үргэлжлэх үйл явц болоод байна. Уур амьсгалын өөрчлөлт, байгалийн гамшигт үзэгдлийн давтамж ихсэх болсон. Иймээс цаг агаарын өөрчлөлт, байгалийн гэнэтийн гамшгаас урьдчилан сэргийлж ажлаа төлөвлөх шаардлагатай.

Хөрсний температур: Байгаль орчны төслөөс нөлөөлөхөд хөрсний температур нэмэлт нөхцөл бүрдүүлэх эсэхийг анхаарахын тулд хөрсний гадаргын болон гүний температурыг олон жилийн дундаж үзүүлэлтээр гаргаж дүгнэлт хийв.

Хүснэгт 1.2. Хөрсний гадаргын температур.

Сар	Дундаж	Үнэмлэхүй бага	Үнэмлэхүй их
1	-23.9	-10.0	-31.0
2	-19.9	-2.7	-32.0
3	-8.6	7.2	20.1

4	3.6	26.8	-7.9
5	13.6	37.1	-2.5
6	19.9	43.1	8.0
7	21.4	44.0	11.5
8	19.0	38.5	9.8
9	10.9	40.7	2
10	0.6	17.8	-6.7
11	-13.2	-5.0	-18.5
12	-21.3	-12.3	-27.1

10 дугаар сарын сүүлчээс эхлэн хөрс өнгөнөөсөө хөлдөж эхлэн улмаар газрын гүн рүү нэвчиж, дараа нь 2 дугаар сард улирлын хөлдөлтийн гүндээ хүрдэг байна.

Хур тунадас: Хур тунадасны олон жилийн дундаж хэмжээ 232.1 мм бөгөөд түүний 90% нь дулааны улиралд буюу 4-9 дүгээр сард ордог байна.

Агаарын чийгшил: Агаарын харьцангуй чийг жилд дунджаар 62% ба 12, 1 дүгээр сард 70-74%, хамгийн хуурай үе болох 4 дүгээр сард 48 хувь болдог байна. Энд олон жилийн дундаж үнэмлэхүй чийгшлийн хэмжээ гПа байдаг. Үнэмлэхүй чийгшил нь усны уурын даралт агаарын температураас хамааралтайгаар өвөл 0.7-2.2 гПа, зун 8.5-13.1 гПа байна.

Цасан бүрхүүл: Цасны хамгийн их зузаан 15 см хүрдэг цасан бүрхүүлтэй өдрийн тоо жилд дунджаар 68 хоног байна. Анхны цас 9 дүгээр сард орох ба 10 дугаар сарын сүүл, 11 дүгээр сарын эхээр тогтвортой цасан бүрхүүл үүсэж 5 дугаар сарын дунд болон сүүл үеэс цасгүй болдог байна.

Нар: Хамгийн богино өдөр 12 дугаар сарын 21 бөгөөд 8 цаг 24 минут үргэлжилнэ. Хамгийн урт өдөр нь 6 дугаар сарын 20-ны өдөр бөгөөд 16 цаг 02 минут байгалийн гэрэлтэй байна. Хамгийн эрт буюу 6 дугаар сарын 17-ны өдөр 4 цаг 53 минутад нар мандах ба хамгийн орой нар жаргах нь 6 дугаар сарын 25-ны өдөр 20 цаг 57 минутад тохионо. Хамгийн орой нар мандах өдөр 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 8 цаг 43 минут бөгөөд хамгийн эрт жаргах өдөр нь 12 дугаар сарын 12-ны өдрийн 17 цаг болно.

Агаар дахь тоосжилт, бохирдолт: Төсөл хэрэгжих нутагт хүн ам цөөтэй, хүрээлэх орчны агаарт нөлөөлөх хог хаягдлын томоохон эх үүсвэр, бохирдуулагч эх үүсвэр байхгүй нутаг дэвсгэрт оршдог. Улирлын шинж чанартай бага хэмжээгээр тохиолдох шороон шуургыг л тооцохгүй бол төсөл хэрэгжих орчин нь үндсэндээ цэвэр агаартай.

1.3. Усан орчин

Бүрэгхангай сум нь Орхон Туул, Ангирт, Ямаат, Бичигт, Шувуут, Харбух зэрэг томоохон гол, горхи, булаг шандтай. Энэ бүс нутаг нь гидрогеологийн мужлалын ангиллаар Хойд Монголын гидрогеологийн системийн Хэрлэн голын грунтын усны ай савын хойд хэсэгт хамаарагдана.

Газрын доорх усны байгалийн баялаг үүсэх нөхцөл нь ус агуулагч чулуулгуудын коллектор шинж буюу шүүрүүлэгч орчны төлөв байдал, шинж чанараар тодорхойлогдоно.

Хамгийн том гол нь Орхон голын баруун цутгал болох 600 км орчим урттай, 1-4 км өргөн хөндий бүхий Туул гол юм. Гольдрол нь тохойрол, тахирлалт ихтэй, олон тооны хар ус, жижиг аралтай бөгөөд гольдролын өргөн нь 30-100 метрийн хооронд хэлбэлздэг ба голын боргио хэсэгтээ 0.6 м, тайван хэсэгтээ 3 м ба түүнээс дээш, гүн нь 0.5-1.6 м зарим газраа 2.5 м хүрдэг. Урсгалын хурд 0.3-11 м/сек, хөндийн хэвгий нь 0.001-0.002. Туул гол 10 дугаар сарын сүүлчээр хөлдөж эхлэх ба 4 дүгээр сарын эхээр гэсэж эхэлдэг.

Газрын доорх ус агуулсан үе нь 6-30 метрийн гүнд орших ба ойролцоогоор 3 л/сек ундаргатай байдаг. Ажлын талбайд Туул голын баруун талын цутгалууд нь гүний хэрчигдэлд хүчтэй өртсөн бөгөөд жилийн ихэнх цагт усгүй байдаг. Тэдгээрийн урт нь 2-10 км хүртэл үргэлжилдэг. Харин зүүн талын цутгалууд нь харьцангуй бага хэрчигдсэн усгүй сайр маягийг үүсгэх ба 4-5 км үргэлжилдэг.

1.4. Хөрсөн бүрхэвч

Төслийн талбай нь Хангай Хэнтийн уулархаг мужид хамрагдана. Энэ мужид Хэнтийн нуруу хийгээд түүний салбар уулс, Орхон, Туул, Хараа, Ерөө голын хөндий, мөн Эрээний нуруу, Онон, Улзын сав газар багтана. Тус мужийн төв хэсэгт хамгийн өндөр өргөгдсөн Хэнтийн гол нуруу орших бөгөөд түүнээс тал бүр тийш салбарласан уулс аажим намссаар бэсрэг уулс болон улмаар ухаа гүвээт талд шилжинэ.

Хангай-Хэнтийн их мужийн уулс голдуу налуу хажуутай тул хөрсөн бүрхэвч бүрэлдэн тогтоход тааламжтай нөхцөлийг бий болгодог бөгөөд өндөр уулын нугын хөрс голлож, уулын хүрэн, ойн саарал хөрс нэлээн их тархсан чулуу, хайрга ихтэй, ялангуяа төвийн бүсэд уулын хүрэн хөрс зонхилж, өвөр талд нь цайвар хүрэн хөрс голлож, ар талаар нь ойн саарал хөрс бага зэрэг тархсан байдаг ба хөрс харьцангуй зузаан бөгөөд ялзмаг болон тэжээлийн бодис ихтэй байна.

1.5. Ургамлан нөмрөг

Судалгаа явуулсан нутаг нь ургамал газарзүйн мужлалаар Евразийн шилмүүст ой, нуга хээрийн их муж, чийглэгдүү хэвшинжийн Дорнод Азийн муж, Орхон-Туулын нам уулсын тойрогт хамаарагдана (Монгол улсын Үндэсний атлас, 2009). Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Хангайн уулт их муж, Орхон Туулын савын бэсрэг уулсын муж, Орхон-Ерөө голын тойрогт багтана (Даш, 2000).

Уурхайн олборлолт явуулж байгаа нутаг нь нам уул, уулын хээр, татмын нугын ургамалжилттай. Нэрт эрдэмтэн Дашням /1974/ энэ районы ургамалжилтыг судлаад Дагуур-Монголын хээрийн провинцийн Дашинчилэнгийн районд хамруулжээ.

Нам уулын хажуу, налуугаар шивээт хялганат, хазаар өвст, агьт, алаг өвст хээр тархахаас гадна уулын оройн хэсгээр ботуульт хээр зонхилно. Уулын хоорондох хөндийнүүдээр хялганат, хиагт, алаг өвст, харганат хээрүүд зонхилон тархдаг.

Тал хөндийн төв хэсгээр үетэн-хялганат/хялганат агь-үетэнт хуурай хээрүүд элбэг таарна. Туул голын татмын хоёр талын өргөн хөндийгөөр жижиг навчит харгана бүхий агь-хялганат хээр, мөн үхэр харгана, бүхий харгана-хазаар өвст хээр элбэг тархдаг.

Төсөл хэрэгжиж буй талбайд нийт 19 овог, 49 төрөлд хамаарагдах 58 зүйл ургамал бүртгэгдлээ. Овгуудын дотроос үетэн 15 зүйл, нийлмэл цэцэгтэн-6 зүйл, тэргүүлэгч цэцэгтэн-7 зүйлтэйгээр бусад овгийн ургамал 1-3 зүйлтэй тохиолдож байна. Түүнчлэн зүйлүүдийн дотроос мод 1 зүйл, сөөг 3 зүйл, 15 зүйл нэг наст ургамал байгаа бөгөөд 39 зүйл олон наст ургамал ургаж байна.

1.6. Амьтны аймаг

Төсөл хэрэгжиж буй нутаг нь газарзүйн мужлалаар Монголын хээрийн ба ойт хээрийн дэд мужийн Монгол Дагуурын тойрогт хамаарна. Амьтны аймгаас нийтлэг буюу зөвхөн тал хээрийн нөхцөлд дасан зохицсон амьтад тохиолдоно. Үүнд: Туулай хэлбэртнээс бор туулай, огдой, мэрэгчдээс үлийн цагаан оготоно, махан идэштнээс саарал чоно, хярс, үнэг, шувуудаас шоорон эвэрт болжмор, монгол болжмор, шилийн сар, хөхтөн амьтнаас цагаан зээр зэрэг амьтад элбэг байна.

БҮЛЭГ 2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 2.3. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Биелэлт	Фото зураг
Агаарын орчин				
1	Цаг уурын нөхцөл байдал, уул техникийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй тоосжилт үүсэх Тээврийн хэрэгслүүдээс ялгарах хорт бодисуудаар орчны агаар бохирдох	Уурхайн олборлолтын үе шатанд тоосжилт ихээр үүсэх үед усалгаа хийж, салхи ихтэй үед тоос багасгах арга хэмжээ авах.	Агаарын шинжилгээг уурхайн карьер, кемп хэсгээс дээж авч, шинжилгээнд хамруулсан. Технологийн зам талбайг өдөр бүр услаж, тоосжилтыг дардаг.	
2	Төслийн үйл ажиллагаанаас үүссэн тоосжилт хорт хий газарт бууж ургамлан бүрхэвч ба хөрсөнд нөлөөлөх	Хүнд машин механизмын, засвар, оношлогоо үйлчилгээг тогтмол хийж, жил бүр техникийн үзлэгт хамруулах.	Техникүүдийн засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийж, үзлэг оншилгоонд хамруулсан.	

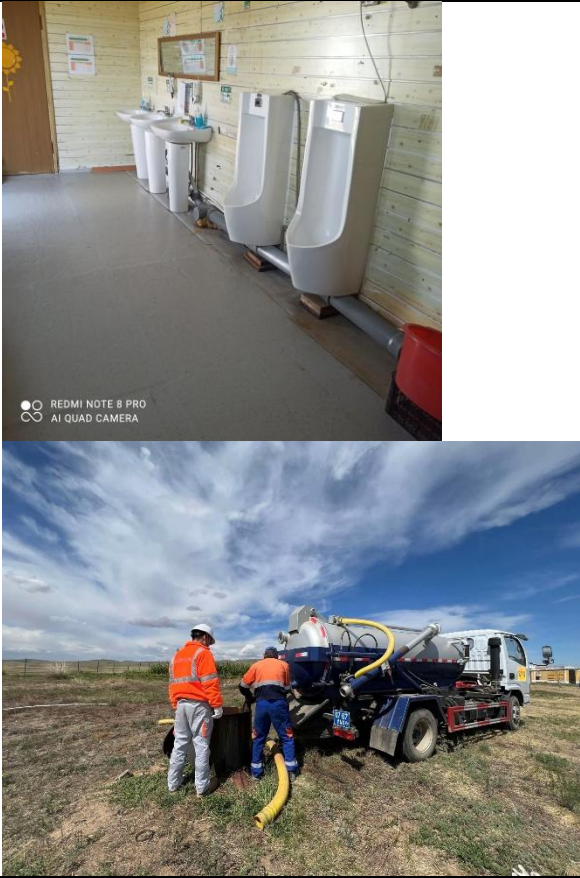
3		Ажилчдын эрүүл ажиллах амрах орчинг бүрдүүлэх.	Ажилчдын амрах өрөөнүүд болон кемп орчимд хортон шавьж устгал мэрэгч амьтан, ариутгал халваргүйтлийг тогтмол хугацаанд хийдэг.	
Дуу чимээ				
1	Нутгийн иргэдийн амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Дуу шуугианы хэмжилт хийж, дуу, шуугиан бүхий машин механизмын ашиглалтыг оновчтой төлөвлөх.	Дуу шуугианы хэмжилтийг PCE-EM 883 багажаар баяжуулах үйлдвэр, засварын талбай, уурхайн хэсэгт хийсэн.	

2	Амрах байр, уурхайн орчны бүсэд	Авто машины дуут дохиог гэнэтийн ослоос сэргийлэхээс бусад үед өгөхгүй байх, оройны 10 цагаас хойш ямар нэгэн олныг хамарсан дуу чимээ гаргуулахгүй байх	Кемпийн орчимд дуут дохио гаргахгүй байх, дотоод журамд өглөө, оройн 10 цагаас хойш ямар олныг хамарсан дуу шуугиан гаргахгүй байхыг тусгасан ба байнгын хяналт тавьж ажилладаг.	
Усан орчин				
1	Газрын доорх урсацын горим алдагдах, усны бохирдол, Шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох, Эргэлтийн усан сангуудаар алт угаан баяжуулсан бохир ус шүүрч алдагдах	Зуны улиралд аадар борооны үед үер болох нөхцөлтэй тул уурхай, овоолго зам талбай усанд автаж болзошгүй тул үерийн уснаас хамгаалах, усыг хатуу хог хаягдлаар бохирдуулахгүй байх хамгаалалтын далан шуудуу барих арга хэмжээ авах.	Уурхайн бүсэд үерийн уснаас хамгаалсан суваг шуудууг цэвэрлэж чөлөөлсөн. Төслийн талбайн ойр орчмын цэвэрлэгээг тогтмол хийдэг. Уурхайн бүсэд хамгаалалтын далан шуудуу байгуулж үерийн уснаас урдчилан сэргийлсэн.	

2	Гүний гадаргын итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжлүүлэх. Гүний тоолуурын баталгаажуулалтыг хийлгэх.	болон усыг тутамд итгэмжлэгдсэн лабраторид шинжлүүлсэн. Худгийн тоолуурын баталгаажилт хийлгэсэн.	
3	Ахуйн ус дамжуулах шугам сүлжээ, төхөөрөмжийн ашиглалтад байнга хяналт тавьж, гэмтсэн тохиолдолд засах арга хэмжээ авч ажиллах	Ахуйн ус дамжуулах хоолойн засвар үйлчилгээг хийж, өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангаж дулаалсан.	
4	Байгалийн гэнэтийн эрсдэлийг урьдчилан тооцох, учирсан тохиолдолд яаралтай авах арга хэмжээний хөтөлбөр боловсруулах	Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө боловсруулж, Булган аймгийн ОБГ-аар батлуулсан.	
Хөрсөн бүрхэвч			

1	Техник болон хүний нөлөөгөөр хөрс болон ургамлыг гэмтээх	Тээврийн хэрэгслийг маршрутын бус замаар явахыг хориглосон таних тэмдэг бүхий самбаруудыг байрлуулах.	Тээврийн хэрэгслийн хурдыг хязгаарлахаар зам талбайг тэмдэгжүүлсэн байдаг.	
2	Шимт хөрсний овоолго үүсгэсний дараа хөрс сийрэгжсэн байх учир хөрс салхинд хийсэх, үерийн усанд урсах магадлалтай.	Өнгөн хөрсийг хуулан авах, Уурхайн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө болон түүний явцад хуулан авсан өнгөн хөрсийг тусгайлан зассан овоолго үүсгэж хадгалах.	Үржил шимт хөрсний овоолгод 156,578 м3 хөрсийг нөөцөлсөн байна.	
3	Шатах тослох материал асгарах зэрэг болзошгүй осол аваараас үүдэн хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулах аюултай.	ШТМ-ийн агуулах, болон засварын цэгт асгаралтын иж бүрдэл байршуулах, асгаралтын үед авах арга хэмжээг ажилчдад тогтмол орох.	Асгаралтын иж бүрдлийг засварын талбайд байрлуулж, нийт ажилчдад байгаль орчны сургалтыг тогтмол ордог.	

4	Үйл ажиллагаанаас гарч буй хатуу хог хаягдлаар бохирдох	Талбайн зориулалтын цэгээс гадагш элдэв хог хаягдал хаяхгүй, газрын төрх, хөрсийг эвдэхгүй, хөндөхгүй байх арга хэмжээг хэвшүүлэх, хогийн цэгүүдийг засварлаж сайжруулах.	Ахуйн хог хаягдлын байрыг шинэчилэн засварлаж, хог хаягдлын шатаах зуух буюу, турбо бурнерийг ажлуулж хог устгалыг хийж байна.	

5	Кемп, аж ахуйн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвч бохирдох, халдварт нян, бохирдуулагчаар бохирдох	Хөрсний бохирдлоос урьдчилан сэргийлж био 00-ыг байгуулан цэвэрлэх байгууламжийг суурилуулах, ариутгал халдваргүйтлийг тогтмол хийх.	100 тн бохирыг соруулан, Шижир алт ХХК-ийн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлсэн. Ариутгал халдваргүйтлыг тогтмол хугацаанд хийдэг.	
Ургамал				

1	Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгт сөргөөр нөлөөлөх	Төсөл хэрэгжих орчны үндсэн ургамалжилт, нэн ховор болон ховор ургамлыг танин мэдэх, ургамлын судалгааг мэргэжилийн шинжээчээр хийлгэх.	Ургамлын судалгааг 2024 онд БОСШТ-өөр кемп, болон уурхайн бүсэд хийлгэхэд үетэн, алаг өвст ургамлын хэв шинж тодорхойлогдсон байна.	
2		Жил бүр ургамлын судалгаа, мониторинг явуулах, мод тариалах, нөхөн сэргээлтэд тохиромжтой үрийг орон нутгаас түүж бэлдэх.	5 дугаар сард хайлаас модны үр түүж хүлэмжинд үрслүүлэн мод үржүүлгийн талбайд суулгасан. 10 дугаар сард мандлын цэцгийн үр түүж ирэх жилийн тариалалтад нөөцөлсөн.	
3	Уурхайн автомашины хөдөлгөөн, тээвэрлэлтээс ургамлан нөмрөг талхлагдах.	Ашиглалтын талбайн ургамлан бүрхэвчийг хамгаалах үүднээс олон салаа зам гаргахгүй байх, тэмдэгжүүлэлт хийх	Ургамлан бүрхэвчийг хамгаалах үүднээс, олон салаа зам гаргахгүй байх тэмдэгжүүлэлт хийсэн.	
Амьтан				

1	Үйл ажиллагаа явуулсантай холбоотой амьтны нөөц хомсдох.	Уурхайн талбайд мал, амьтан унаж гэмтэхээс сэргийлэх зорилгоор хашаа хамгаалалт хийх.	Уурхайн талбайд мал амьтан унаж бэртхээс сэргийлэн далан хамгаалалт хийж, аюулгүй болгосон. Баяжуулах үйлдвэрийн эргэлтийн усан сан болон төслийн талбайд тогтсон нуур цөөрөмд загасны тор байршуулан ажиллаж байна. Одоогоор загастай нуур цөөрөм илрээгүй байна.		
	Ухсан нүх шуудуунд мал, амьтан унах.				
2	Амьтны амьдрах орчин доройтох, хязгаарлагдах.	Орон нутгийн болон аймгийн байгаль орчны газрын хэрэгжүүлж буй амьтан хамгаалах арга хэмжээнд оролцох.			
3	Шувуу, нүүдлийн хөхтөн амьтадын дайрч өнгөрөх зам хаагдах	Баяжуулах үйлдвэрийн эргэлтийн усан санд үржсэн загасыг, туул голруу нүүлгэн шилжүүлэх.			
		Уурхайн кемп, нөхөн сэргээлтийн талбайд үүрэлсэн шувуудын амьдрах орчинг сайжруулж, тохиромжтой цэгүүдэд үүрүүдийг байршуулах.			
Нийт: 3.121.000					

2.1. Агаарын орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Цаг уурын нөхцөл байдлаас уулын хэсэг, машин механизмын үйл ажиллагаа, ажилтны эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй. Иймээс төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүрийн шаталтаас үүсэх хорт хий агаар орчныг бохирдуулах, олборлолтын явцад нарийн ширхэгт тоос агаарт салхиар болон техникийн хөдөлгөөнөөр дэгдэх зэрэг сөрөг нөлөөлөлтэй тул дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд:

1. Уурхайн тоосжилтыг багасгахын тулд олборлолт явуулж буй талбай, технологийн зам, гадаад овоолго, тээврийн хэрэгслийн дотоод зам талбайг графیکیн дагуу усалж бүртгэлжүүлж байна. Технологийн зам усалгаа хийгдэж буй байдлыг зураг 1-т харуулав.

Зураг 2.2. Технологийн зам усалгаа хийгдэж буй байдал.

2. Шороон замыг 30- 40 см зузаантай нойтон шламаар хучиж дагтаршуулан засварлаж,
олон салаа зам гаргахгүй байх үүднээс замын тэмдэг тэмдэглэгээг хийж тээврийн хэрэгслийн хурдыг 30 милийн хурдтай явахаар журмалж өгсөн.
3. Орчны агаарт ялгаруулах хорт утаа хийг багасгахын тулд хөдөлгүүрт ашиглагдаж буй машин механизм, техникийн засвар, оношлогоо үйлчилгээ, тохируулгыг тогтсон хуваарийн дагуу тогтмол хийж, хүнд машин механизмыг жил бүр техникийн үзлэгт хамруулж байна.
4. Агаарын чанарын үзүүлэлт дээр **MNS 4585:2016** стандартын дагуу шинжилгээг Булган аймгийн итгэмжлэгдсэн лаборатори, Ус цаг уур орчны шинжилгээний лабораторид өгч хийлгэхэд стандарт шаардлагад заасан хэмжээнээс хэтрээгүй байна. Мөн агаарын бохирдлоос урьдчилан сэргийлж уурхайн ахуйн хог хаягдлыг устгах стандарт шаардлагад нийцсэн хог хаягдлын шатаах зуух буюу турбо бурнерийг ажлуулж байна.

Зураг 2.3 Уурхайн кемпэд хог хаягдлын шатаах зуух буюу турбо бурнерийг ажлуулж байна.

Ил уурхайн ашиглалтын улмаас агаарт тоос их хэмжээгээр тархах үед технологийн зам усалгааг баяжуулах үйлдвэрийн эргэлтийн усан сангаас болон уурхайн шүүрлийн усыг нөөцлөн ашигладаг нь байгалийн гадаргын усны нөөцийг хамгаалах дорвитой арга хэмжээ болж байна.

2.2. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

1. Техникийн хөл хөдөлгөөнийг зориулалтын бус замаар явуулахгүй байхад нь хяналт тавин замын тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулж ажилладаг.
2. Уурхайн үйл ажиллагааны явцад хийгдэх зайлшгүй шаардлагатай газар шорооны ажил, агуулах, үйлчилгээний хэсэг байгуулах зэрэг ажил нь барилга байгууламжийн дэвсгэрээс бусад талбайн газрын гадаргыг өөрчлөлтөд оруулдаг учир орчны тохижилт, ногоон байгууламжийг тогтмол хийдэг.

Зураг 2.4. Кемпийн орчны тохижилт, ногоон байгууламж.

2.3. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Уурхайн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах зорилгоор доорх арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

1. Уурхайн олборлолтод өртөх үржил шимт хөрсийг хуулан авч 156,578 м3 хөрсийг шимт хөрсний овоолгод нөөцөлж авсан.

Зураг 2.5. Үржил шимт хөрсийг хуулж буй байдал.

2. Үржил шимт хөрсийг хадгалахдаа 4 метрийн өндөртэй овоолго үүсгэж, 18⁰- аас хэтрүүлэхгүй хадгалж байна.
3. Олон салаа зам гаргаж хөрс талхлахаас урьдчилан сэргийлж технологийн замыг байгуулан тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан.

Зураг 2.6. Уурхайн технологийн зам арчилгаа.

4. Уурхайн олборлолтын явцад техникийн нөхөн сэргээлт хийж хэлбэржүүлэх, тэгшлэх, үржил шимт хөрсөөр хучих зэргээр техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж байна.

Зураг 2.7. Техникийн нөхөн сэргээлт хийгдэж буй байдал.

5. Ахуйн бохир усыг 100 тонны юмкосыг байрлуулж, хуримтлагдсан бохир усыг “Шижир алт” ХХК-ийн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлсэн.

Зураг 2.8. Ахуйн бохирын ус соруулж буй байдал.

2.4. Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

1. Уурхайн карьерын гадна талаар үерийн уснаас хамгаалсан далан шуудууг байгуулан эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэн ажилласан.
2. Баяжуулах үйлдвэрийн эргэлтийн усан санг хуучин карьерын нүхийг ашиглан 24,000 м³ ын багтаамжтайгаар тооцож байгуулсан.

3. Ахуйн хог хаягдлын цэгийг шинэчлэн засварлаж, битүүмжлэл сайтай хогийн байр хийж, хуримтлагдсан хог хаягдлыг турбо бурнер буюу шатаах зууханд хийж устгаж байна.

Зураг 2.9. Хог хаягдлын талаарх фото зураг.

2.5. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Төслийн явцад ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ага хэмжээний хүрээнд дараах арга хэмжээнүүдийг авч ажилласан. Үүнд:

1. Биологийн нөхөн сэргээсэн талбайд ургамлын мониторинг хийсэн. 4 төрлийн ургамал болох үетэн ургамал, буурцагт ургамал шарилж буюу хог ургамлууд тархан ургасан байна.

Зураг 2.10. Ургамлын хэмжилт хийлгэж буй байдал.

2. Хог хаягдлыг төслийн талбайгаас гадагш ил задгай хаяхгүй байх ажлыг зохион байгуулж, ангилан ялгалтад нь хяналт тавьж байна.
3. Байгалийн болон нутгийн ургамлын үрийг түүж, мод үржүүлгийн талбайд тариалан, тэрбум мод хөтөлбөрийг өөрсдийн үржүүлгийн талбайгаас тариалалт хийж байна.

Зураг 2.11. Хайлаас болон мандлын цэцгийн үр түүж буй байдал.

4. Хучилтгүй зам дээр явах машины хурдыг хязгаарлан аль болох зориулалтын бус замаар явахгүй байхыг анхааруулж, хяналт тавьж ажилладаг.

2.6. Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Төслийн талбайн ойр орчимд нэлээд уул уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж байгаа тул амьтдын тархалт харьцангуй бага. Тиймээс “Туулын зүүн дэнж 1-3 хэсэг” алтны шороон орд ашиглах төслөөс амьтны аймагт үзүүлэх нөлөө харьцангуй бага байна. Амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгахад дараах арга хэмжээг авч ажиллаа. Үүнд:

1. Хууль бус агнуур хийх, амьтны үр зулзага, үүр өндгийг сүйтгэх зэрэг зөрчлийг гаргуулахгүй байхад онцгой анхаарч ажиллаж байна.
2. Уурхайн талбайд мал амьтан унахаас сэргийлэн хамгаалалтын далан шуудуу хийж, байнгын харуул хамгаалалттай ажиллаж байна.

Зураг 2.12. Мал амьтан уурхайн бүсэд орохоос сэргийлсэн далан хийсэн байдал.

3. Уурхайн талбайд мал амьтан орж, тээврийн хэрэгсэлд дайруулахаас сэргийлж байнгын харуул хамгаалалттай ажилладаг.
4. Амьтны нүүдлийн зам төслийн талбайд одоогоор гараагүй байна.
5. Төслийн талбайд шаардлагагүй нүх суваг шуудууг булж тэгшлэн мал амьтан явах замыг чөлөөлж өгсөн.
6. Баяжуулах үйлдвэрийн эргэлтийн усан сан болон төслийн талбайд тогтсон нуур цөөрөмд загасны тор байршуулан ажиллаж байна. Одоогоор загастай нуур цөөрөм илрээгүй байна.

Зураг 2.13. Эргэлтийн усан санд үржсэн загасыг голруу нүүлгэн шилжүүлж буй байдал.

2.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Төслөөс нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ. Үүнд:

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны хууль тогтоомж, дүрэм, журам, стандарт, заавар, зааварчилгааг мөрдөж ажилладаг.
2. Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулахаар Улсын дөрөвдүгээр эмнэлэгтэй гэрээ байгуулан, нийт 199 гаруй ажилчдыг хамруулсан.
3. Техник, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдалд байнгын хяналт тавьж засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийж гүйцэтгэж байна.
4. Орон нутгийн иргэдийн өвөлжилтөд дэмжлэг үзүүлэхээр 29 айл өрхөд 600 боодол өвс, 145 шуудай тэжээл, 29 шуудай гурил, 29 шуудай будааг хандивласан байна.

Зураг 2.14. Малчдын өвөлжилтөд дэмжлэг үзүүлсэн байдал.

- Орон нутагт өгөх татвар, хураамж, төлбөр зэргийг цаг хугацаанд нь тушааж, малчдаас мах, сүү, тараг зэргийг авч иргэдэд дэмжлэг үзүүлсэн байна. 2025 оны байдлаар үхрийн мах 7193,6 кг, гэдэс 29 ширхэг, сүү сүн бүтээгдэхүүн 4285 литр, тус тус авч, 120,066,500 төгрөгийн худалдан авалт хийсэн.

2.8. Дуу чимээнээс үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Дуу чимээнээс үзүүлэх нийт сөрөг нөлөөллийн хэмжээ харьцангуй багад тооцогддог ба ил уурхайн талбай, баяжуулах цехийн ойр орчимд ажиллаж буй ажилчид, уурхайчид тосгонд хүрч буй дуу чимээний түвшин аль болох үндэсний стандартын хэмжээнд байх, түүнийг бууруулахын тулд хамгийн тохиромжтой нэмэлт арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнд :

- Уурхайн ажилчид, ил уурхай, баяжуулах цех, түүний орчимд ажиллаж байгаа ажилчдад дуу чимээний бохирдлоос хамгаалах хэрэгсэл буюу чихэвч зүүлгэх, ашиглах хэвшүүлэх зэргээр, арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлдэг.
- Дуу чимээ цацруулдаг засварын хэсгийн тоног төхөөрөмж, баяжуулах үйлдвэрт дуу авианы хаалт хийж битүүмжилсэн.
- Тоног төхөөрөмж, машин техникт байнгын үзлэг шалгалтыг хийж ажиллаж байна.

2.9. Ажиллагсдын хөдөлмөр хамгааллын асуудал бууруулах арга хэмжээ

Уурхайг ил аргаар олборлох үед хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааг хангах зорилгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ. Үүнд:

- Уурхайд болзошгүй осол гарсан үед ашиглах “Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө”-г УУАА-аар батлуулан, “Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын төлөвлөгөө”-г төслийн талбай, үйл ажиллагаатай уялдуулан боловсруулж, Булган аймгийн онцгой байдлын газраар батлуулан ажилласан байна.
- Уурхайн нийт ажилтан, гэрээт албан хаагчдад анхан шатны ХАБ-ын сургалтад тогтмол хамруулж, шаардлагатай гэж үзвэл давтан сургалтыг өгч, мэдлэг шалгах тестээр баталгаажуулж ажилладаг.
- Ажилчдад хувийн хамгаалах хэрэгслийг бүрэн олгож, хэрэгжилтэд байнгын хяналт тавин, зөрчил илэрсэн тохиолдолд сануулах болон зөрчлийн хариу арга хэмжээ авч, шаардлагатай гэж үзвэл ажлаас чөлөөлөх хүртэл арга хэмжээ авч ажилладаг.
- Төслийн талбайн аюулгүй ажиллагаанд 12 дүрэм журам, 20 зааврыг мөрдөн ажилладаг.
- Уурхайн бүсэд хананы хагарал цуурал, техникийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллахаар шөнийн гэрэлтүүлгийг тавьж, эрсдэлийг бууруулж ажилладаг.
- Аюул эрсдэлтэй ажилбар хийгдэх тохиолдолд урьдчилан тооцож, эрсдэлийн үнэлгээ хийн, түүний дагуу ажилладаг.
- Төслийн талбайд мэргэжлийн үнэмлэхтэй, мэргэшсэн ажилчдыг техник тоног төхөөрөмжүүд дээр ажлуулдаг.

БҮЛЭГ 3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Газрын тухай хууль, Газрын хэвлийн тухай хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль тогтоомж, дүрэм, журам, заавар, стандартын дагуу уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж байгууллага бүр зохих шаардлагын хэмжээнд гүйцэтгэх үүрэгтэй.

Туулын зүүн дэнж 1-3 уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх, эзэмшлийн талбай болон төслийн үйл ажиллагаа явуулж буй Бүрэгхангай болон хөрш Заамар сумын ногоон байгууламж бүхий орчны тохижилтод зориулан тухайн бүс нутагт ургадаг байгалийн ургамлын тарьц суулгацыг бэлтгэх зорилготой модны үрслэгээнүүдийг уурхайн кемпэд, хүлэмжид, үржүүлж бойжуулалтын талбайд шилжүүлэн 2 настайд нь нөхөн сэргээлтийн талбайд шилжүүлэн суулгадаг.

2025 онд манай төсөл техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил төлөвлөөгүй. Энэ нь 2024 онд MV-000181 тусгай зөвшөөрлийн талбайд үйл ажиллагаа явуулаагүйгээс үүдэлтэй бөгөөд өмнөх онуудад үйл ажиллагаа явуулсан талбайд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэн орон нутгийн нөхөн сэргээлт хүлээн авах коммист актаар хүлээлгэн өгсөн болно.

Харин “Туулын зүүн дэнж” төслийг түшиглэн байгуулсан мод үржүүлгийн аж ахуйд жигд, шар хуайс, агч, хайлаас, интоор, голт бор, улиас зэрэг 7 төрлийн навчит модыг тариалан усалгаа арчилгааг хийсэн.

Мод үржүүлгийн аж ахуй

Мод үржүүлгийн аж ахуйг бий болгосноор нөхөн сэргээлтийн талбайн суулгацыг чанартай тариалах, кемпийн ногоон байгууламжийг өөрсдийн суулгацаар тохижуулах, сум орон нутгийн ногоон байгууламжийн ажилд хувь нэмрээ оруулах, Улаанбаатар хотын ногоон байгууламжид мод бутыг нийлүүлэх, Монгол орны модлог ургамлын тоог нэмэгдүүлэх, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдэх модны суулгацын нөөцийг бүрдүүлэхэд гол зорилго болгон ажиллаж байна.

Энэ онд мод үржүүлгийн хүлэмжүүдэд хавар үрээр тариалалт хийхдээ жигд, шар хуайс, агч, хайлаас, интоор, голт бор, улиас зэрэг 7 төрлийн үрийг хүлэмжид суулгаж, усалгаа арчилгааг тогтмол хийж гүйцэтгэлээ.

Намрын тооллогын дүнд хүлэмжүүдээс агч 9000, шар хуайс 600, хайлаас 200, интоор 800, голт бор 1200, нийт 11,800 ширхэг үрсэлгээ, гадаа буюу бойжуулах талбайд үрээр агч 7000, мөчрөөр улиас 1500, нийт үрээр болон мөчрөөр 20,300 ширхэг үрслэгээг ургуулан бойжуулах талбай руу шилжүүлэн ажиллаж байна.

Зураг 3.15. Мод үржүүлгийн аж ахуй.

Хүснэгт 3.4. Хүлэмжийн аж ахуй, ногоон байгууламжийн зардал.

№	Нэр төрөл	Хэмжих нэгж	Нийт тоо	Нэгжийн үнэ	Нийт үнэ
1	Хайлаас	кг	10	44,000	440,000
2	Агч	кг	20	55,000	1,100,000
3	Шар хуайс	кг	2	165,000	330,000
4	Жигд	кг	5	88,000	440,000
5	Интоор	кг	2	55,000	110,000
6	өрөл	кг	2	55,000	110,000
7	Улиас /мөчир/	ш	5000	440	2,200,000
8	Үхрийн нүд /мөчир/	ш	1000	660	660,000
9	Мандлын цэцэг	ш	1500	1500	2,250,000
10	Өргөст хэмх үрсэлгээ	ш	200	1500	300,000
11	Улаан лооль үрсэлгээ	ш	100	1500	150,000
12	Гүзээлзгэнэ үрсэлгээ	ш	100	5000	500,000
Нийт төсөв: 8,590,000					

БҮЛЭГ 4. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ гэж дүйцүүлэн хамгаалахаар тогтоогдсон газар нутагт сонгон авсан биологийн олон янз байдлыг хамгаалах сайжруулахад чиглэгдсэн менежментийн арга хэмжээ юм. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний үр дүнд тухайн газрын биологийн олон янз байдал хэвийн нөхцөлөөс илүүтэй сайжирсан байх нь дүйцүүлэн хамгааллын эцсийн зорилго болно.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь байгаль орчин, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг, ялангуяа биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөллийг хамгийн бага түвшинд байлгах, нөлөөллөөс зайлсхийх, нөлөөллийг бууруулах нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хүрээнд дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг зохион байгуулах шаардлагатай.

Булган аймгийн Байгаль орчны газраас 2025 оны үйл ажиллагааны биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Бүрэгхангай сумын Шивэртийн голын эрэг дагуу 30 талбайд 50,000 ширхэг мод бут тарьж ургуулах саналыг ирүүлсэн бөгөөд, үүний дагуу, “Шивэртийн гол”-ын эрэг дагуу 10 га талбайд хаврын тариалалтаар 18,000, намрын тариалалтаар 12,000 ширхэг агч, хайлаасыг тарьж ургуулан нийт 30,000 ширхэг модыг орон нутгийн төр захиргааны байгууллагад актаар хүлээлгэн өгсөн байна. Ингэхдээ 4-10 сар хүртэл модны усалгаа арчилгаанд Бүрэгхангай сумаас гэрээт ажилтан авч ажлуулж байна.

Зураг 4.16. Мод тарьсан талбай.

Хүснэгт 4.5. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний зардал.

№	Хийгдсэн ажил	Шаардлагатай материал	Төсөв
1	Мод тарих	30,000	Төслийн мод үржүүлгийн талбайгаас
2	Хашаа барих	10 га талбайн торон хашаа	5,380,000
3	Усалгаа хийсэн ажилтны цалин	5-10 сар хүртлэх	9,900,000
	Шатахуун /бензин	150 литр	405,000
Нийт: 15,685,000			

**БҮЛЭГ 5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА
ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Туулын зүүн дэнж 1-3 хэсэг алтны шороон ордын талбайн ойр орчим нөлөөллийн бүсэд айлын өвөлжөө, хаваржаа бүхий газартай давхцаагүй учир нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох ажил хийгдэхгүй болно.

**БҮЛЭГ 6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ДУРСГАЛТ ЗҮЙЛСТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ
БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ**

“Платинум ланд” ХХК-ийн 2024 оны ашиглалтад өртсөн талбайд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйлс илрээгүй байна.

Төсөл хэрэгжүүлэх газарт нутагт ШУТИС-ын Бизнесийн удирдлага, хүмүүнлэгийн сургуулийн хүмүүнлэгийн ухааны салбарын мэргэжилтнүүдээр археологийн хээрийн судалгааны ажлыг хийлгүүлэн тайлан гаргуулсан. Мөн ШУТИС-ийн Стратиграфи-Палеонтологийн судалгааны төвөөр палеонтологийн хайгуул, судалгааны ажлыг хийлгүүлэн тайлан гаргуулсан.

Дээрх археологи, палеонтологийн судалгаагаар тусгай зөвшөөрлийн талбайд ямар нэгэн түүх соёлын өвийн эд өлгийн зүйл илрээгүй бөгөөд ашиглалтын үйл ажиллагаа явуулахад археологи, палеонтологийн зүгээс харшлах зүйл байхгүй гэсэн дүгнэлтийг гаргасан.

Цаашид компанийн эзэмшиж буй ашиглалтын талбайг ашиглах явцад Монгол Улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн холбогдох заалтуудыг биелүүлж, МУИС-ийн НШУС-ийн Археологийн Антроплогийн тэнхим, ШУА –ийн Археологийн хүрээлэн, Түүхийн хүрээлэн, Үндэсний музей зэрэг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагад хандаж, археологийг авран хамгаалах малтах, судалгаа хийлгэж, хамгаалалтын арга хэмжээг авна.

БҮЛЭГ 7. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 7.6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт.

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Биелэлт	Фото зураг
1	Болзошгүй аюул, осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Ажилчдын амь насанд учруулж болох осол эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, бүх ажилчдыг хамгаалалтын хувцас хэрэглэлээр бүрэн хангах.	Ажилчдыг нэг бүрийн хувийн хамгаалах хэрэглэлээр хангаж аюулгүй ажиллагаанд тогтмол хяналт тавьж ажилладаг.	
2		ХАБЭА-н дүрэм, замын хөдөлгөөний дүрэм, галын аюулаас хамгаалах төлөвлөгөөг ажилчдад танилцуулж, ажил эхлэхээс өмнө аюулгүй ажлын зааварчилгаатай танилцуулах.	ХАБЭА-н дүрэм журам зааврыг уурхай эхлэхээс өмнө нийт ажилтнуудад танилцуулж, анхан болон давтан сургалтуудыг орж, гарын үсэг зурж баталгаажуулдаг.	
3		Ажилчин бүр ажил эхлэхийн өмнө ажлын байр, машин, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал, ажилд хэрэглэгдэх багаж хэрэгсэл, дохиолол холбоо, гэрэлтүүлэг, хамгаалах хэрэгсэл	Ажил эхлэхээс өмнө ажлын байр, техник тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг шалгаж, цайны цагаар техникийн тойрох үзлэгийг тогтмол хийж хэвшсэн.	

		тоноглолын гэмтэлтэй эсэхийг шалгах.		
4		Эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн хайрцагт байх эм, хэрэгсэл, материалуудаар хангах.	Анхан шатны тусламжийн хайрцагт шаардлагатай эм хэрэглэлээр хангадаг.	
5		Бүх барилга байгууламжийн доторх цахилгаан тоног төхөөрөмж, гэрэлтүүлгийн угсралт монтажийг шаардагдах стандартын дагуу хийж, тогтмол үзлэг шалгалт хийх.	Амрах байр болон ажлын талбайн объектуудын цахилгааны монтажийг стандартын дагуу хийж сар бүр ажлын байрны үзлэг хийж илэрсэн зөрчлийн хариу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлдэг.	

6		Төслийн талбайд үйл ажиллагаанаас үүдэн ШТМ, хүнд даацын машин механизмын засвар үйлчилгээ, химийн бодис хадгалалт ашиглалт зэргээс газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчид асгаралт үүсэж бохирдуулсан тохиолдолд асгаралтын иж бүрдлийн ашиглалтын бэлтгэлийг хангах.	Уулын хэсэг болон засварын хэсгийн үйл ажиллагаанд тогтмол хяналт тавьж, хөрсөн бүрхэвчид асгаралт үүссэн тохиолдолд хуулан авч хөрс саармагжуулах талбайд буулгаж байна.	
7	Төслийн талбайд гарч болзошгүй гэнэтийн осол аваар	Шингэн хаягдлыг бетонон доторлогоотой, тунаах дамжлага бүхий сиптек танканд байршуулж тодорхой хугацаанд задлагч, ариутгагчаар ариутгах, агаар орчинд эвгүй үнэр тархахаас сэргийлэх .	Ахуйн хэрэглээний бохир усыг хадгалах 100 тонны сиптек танкийг ашигладаг бөгөөд тогтмол ариутгал халдваргүйтгэлийг хийж “Шижир алт” ХХК-ийн цэвэршүүлэх байгууламжид нийлүүлсэн.	

8	Хээрийн болон объектын гал түймэр	Хээрийн болон объектын гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлж сургалт зохион байгуулах, галаас хамгаалсан зурвас татах, болзошгүй аюул осол тохиолдоход гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийг бэлэн байлгах.	Гал унтраах үеийн үзүүлэх сургалтыг практик дадлагаар ажилчдын дунд зохион байгуулж, аюул осол тохиолдоход хэсэг нэгж бүр дээр галын сарааг байршуулсан байна.	
9	Үер усны аюул	Гэнэтийн үер усны аюулаас урьдчилан сэргийлэн үерийн далан хийж, суваг шуудуу татах	Технологийн зам доогуур үерийн уснаас хамгаалсан хоолой байршуулж, карьерийн эрмэг дээр далан шуудуу татаж хамгаалсан.	Усан орчны сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний бүлэгт тусгагдсан.
10	Аянга цахилгаан	Аянга зайлуулагчийг ШТС болон ЦС-ын байгууламжийн ойролцоох өндөрлөг газарт суурилуулах, цахилгаан гүйдэл бүхий тоноглолуудыг стандартын дагуу газардуулсан байх, холбогдох байгууллагаар ажлын байрны галын аюулгүй байдлын дүгнэлтийг гаргуулах.	Аянга зайлуулагчийг ШТС-ын талбайд байрлуулж, галын аюулгүй байдлын дүгнэлтийг орон нутгийн ОБГ-аар 3 сар тутамд 1 удаа сунгуулж ажилладаг.	
Нийт: 1.000.000 төгрөг				

БҮЛЭГ 8. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Үйл ажиллагаанаас үүдэн хог хаягдал үүсгэх нь зайлшгүй бөгөөд энэхүү хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө нь засварын газрын үйл ажиллагааны явцад гарч болох хог хаягдлын эх үүсвэрийг Монгол улс болон олон улсын хууль тогтоомж, стандарт шаардлагын дагуу хянах, бууруулахад чиглэгдэх юм.

“Платинум Ланд” ХХК нь уурхайн үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг ангилан ялгах, дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд халгүй байдлаар устгах зарчмыг баримтлан ажилладаг.

“Хог хаягдлын гэрээ”-г Булган аймгийн Бүрэгхангай сумтай байгуулж, тээврийн хэрэгслийн ашиглагдсан хаягдал тосыг тусгай зөвшөөрөлтэй эрх бүхий компанитай гэрээ байгуулан ажилладаг.

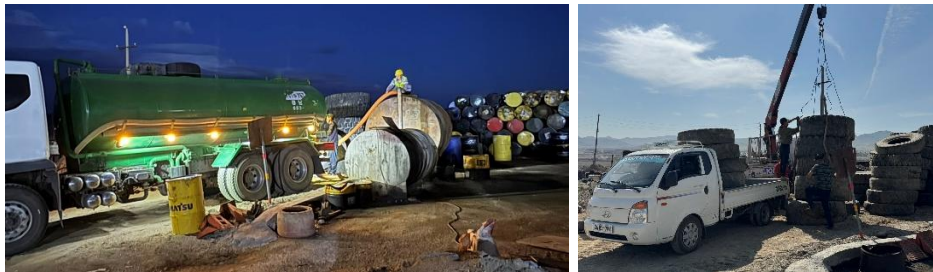
Зураг 8.17. Хог хаягдлын менежментийн үндсэн

Хүснэгт 8.7. Хог хаягдлын сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөө.

Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах, арга хэмжээ	Биелэлт	Фото зураг
Цаасны хаягдал	Оффисоос гарч буй цаасны хаягдлыг бүх төрлийн цаасан хайрцаг, бороогүй шохойгүй хоол хүнсний бохирдолгүй байх зориулалтын хогийн уутанд ангилан хаях.	Цаас, картон, цаасан хайрцаг, зэргийг ахуйн хог хаягдал хаях зориулалтын саванд хаяж хог хаягдлын шатаах зууханд устгадаг.	

Хүнсний хаягдал	Уурхайн кемп галт тогооноос үүсэж буй хүнсний хог хаягдлыг ангилан ялгах	Хүнсний хог хаягдлыг ангилан ялгаж, хогийн цэгийг сэргээн засварласан.	
Хуванцар хаягдал	Уурхайн кемпээс үүсэж болох хуванцар сав баглаа боодлын (цэвэр ус, ундаа, хоолны хуванцар сав, ундааны лааз, тугалган сав гэх мэт) савыг суллан зориулалтын газарт цуглуулж эргүүлэн ашиглах шаардлагатай газарт нь өгөх.	Хуванцар сав лаазыг бүх хэсгүүдэд ангилан ялгалтын сав байршуулан кемпийн хуванцар савны цэгт төвлөрүүлэн, "TML plastic ХХК"-тай гэрээ байгуулан тушаадаг.	
Бусад	Хатуу хог хаягдлыг хөрсөнд элдэв шингэн нэвчиж бохирдуулахааргүй салхинд хийсэж орчныг бохирдуулахааргүй тусгайлсан төмөр торон хашлага байршуулах, хатуу хаягдал цуглуулах байгууламж хийх.	Хатуу хог хаягдлын түр хадгалах цэгтэй бөгөөд хог хаягдлын гэрээ байгуулан төвлөрсөн хог хаягдлыг шилжүүлдэг.	
	Хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж хогийн сав байршуулах (ажилчдын		

	байрны ойролцоо болон дотор орчинд).		
Төмрийн хаягдал	Төмрийн хаягдлыг хоёрдогч түүхий эд авах цэгт нийлүүлэх.		
Модны хаягдал	Модны хаягдлыг ахуйн түлшинд хэрэглэх.	Модны хаягдлыг түлшинд хэрэглэдэг бөгөөд ашиглахгүй болсон хаягдал шонгийн модоор нүхэн зоорь барь ашигласан.	
Аюултай хог хаягдал	Уурхайн үйл ажиллагааны явцад гарсан хоёрдогч түүхий эдийн хог хаягдлыг ангилан ялган тусгай цэгт цуглуулж, төвлөрсөн цэгт тушаах, ШТМ-ын хаягдлыг хуримтлуулан хаягдал авах газарт хүргүүлэх, гэрээ байгуулан хамтран ажиллах.	Хаягдал аккумуляторыг түр хадгалах цэгт байрлуулж, Электрокем Монгол ХХК-тай гэрээ байгуулан нийлүүлдэг. Хаягдал тосыг "Төгс билэг инженеринг" ХХК-тай гэрээ байгуулан тушаадаг.	
	Аюултай хог хаягдал асгарч алдагдсан үед ашиглах материал, хувийн хамгаалах хэрэгслийг шаардлагатай газар байрлуулж, ашиглалтын бэлэн байдлыг хангах.		

	Хог хаягдлын цэгийг тогтмол ариутгаж байх.	Ариутгал халдваргүйжилтийг тогтмол хийдэг.	
	Нийтийн цэвэрлэгээг 14 хоногт 1 удаа зохион байгуулах.	Бүх нийтийн их цэвэрлэгээг төслийн талбайд сар бүр хийж хог хаягдлыг шатаах зууханд устгаж байна.	
	Хог хаягдлын цэгийг төвлөрсөн нэг цэгт байгуулж, хог хаягдал ачиж тээвэрлэх гэрээ байгуулан, гэрээний дагуу сар тутамд зөвшөөрөгдсөн хогийн цэгт хаях.	Бүрэгхангай сумтай хог хаягдлын гэрээ байгуулж хамтран ажилладаг. Ахуйн хог хаягдлыг зориулалтын шатаах зууханд устгадаг.	
Нийт: 4.000.000			

БҮЛЭГ 9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах зөвлөмжийн дагуу байгалийн бүрдэл тус бүрээр орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлдэг.

Хяналт шинжилгээний үр дүнг хянах үйл ажиллагааг хөндлөнгийн мэргэжлийн байгууллагуудаар давхар гүйцэтгүүлэх, орон нутгийн иргэдийн хөндлөнгийн хяналтын доор оролцогч талуудын хяналтыг нэмэгдүүлэхэд анхаарч ажилладаг. Бид орчны хяналт шинжилгээний хүрээнд агаар, хөрс, ургамал, амьтан, гадаргын болон газрын доорх усанд тодорхой давтамжтай хяналтын ажлыг гүйцэтгэдэг. Шинжилгээний хариунууд зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрээгүй байна.

9.1. Агаарын чанарын хяналт

Цаг уурын нөхцөл байдлаас уул, техникийн үйл ажиллагаа, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй. Иймээс төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүрийн шаталтаас үүсэх хорт хий агаар орчныг бохирдуулах, олборлолтын явцад нарийн ширхэгт тоос агаарт салхиар болон техникийн хөдөлгөөнөөр дэгдэх зэрэг сөрөг нөлөөлөлтэй тул дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд:

Уурхайн тоосжилтыг багасгахын тулд олборлолт явуулж буй талбайн гадаад овоолго, тээврийн хэрэгслийн дотоод зам талбайг тогтмол усалж бүртгэлжүүлдэг. Энэ жил 5760 м³ усыг зам усалгаанд зарцуулсан байна.

Хүснэгт 9.8. Агаарын шинжилгээ.

№	Дээж авсан цэгийн нэр	Шинжилгээний аргачлал	SO ₂ мг/м ³	NO ₂ мг/м ³	Нарийн ширхэглэлт тоосонцор PM-2.5
1	Кемп	Хүхэрлэг хий мг/м ³ MNS 17-2-5-12:2021	0.005	0.022	33
2	Уурхайн талбай	Азотын давхар исэл мг/м ³ MNS 17-2-5-11:2021	0.006	0.024	19
3	Техникийн шаардлага	ЗДХ /MNS 4585:2016/	0.450	0.200	50

Зураг 9.18. Технологийн зам усалгаа хийгдэж буй байдал.

Агаарын шинжилгээг улирал бүр Булган аймгийн Ус цаг уур орчны хяналт шинжилгээний төвийн харьяа байгаль орчны шинжилгээний лаборатори, Байгаль орчны судалгаа шинжилгээний төвд өгч тогтмол шинжлүүлсэн.

9.2. Усны эрүүл ахуй, чанар:

Усны бохирдол буюу чанарыг шинжлүүлэхээр гадаргын ус болон газрын доорх усыг хамруулсан. Гадаргын ус нь баяжуулах хэсгийн ашиглагдсан ус буюу эргэлтийн усан сан, туул голын ус, шүүрлийн ус, газрын доорх ус нь ахуйн хэрэглээнд хэрэглэгддэг ундны ус юм. Ундны усны гүний нэг худагтай бөгөөд энгийн болон хамгаалалтын эрүүл ахуйн бүсийг тогтоож хашаажуулсан. Гүний худгийн тоолуурыг стандарт хэмжил зүйн газраар баталгаажуулсан.

[illegible][illegible][illegible]

Зураг 9.19. Гадаргын болон гүний уснаас дээж авч шинжилгээнд хамруулсан байдал.

9.3. Хөрсний эрүүл ахуй, чанар:

Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж, элементийн хувь, хөрсний химийн үндсэн үзүүлэлт, хөрсний механик бүрэлдэхүүний хувийг тодорхойлсон шинжилгээг улирал бүр Булган аймгийн Ус цаг уур орчны хяналт шинжилгээний төвийн харьяа байгаль орчны шинжилгээний лаборатори, байгаль орчны судалгаа шинжилгээний төвд өгч тогтмол шинжлүүлсэн. Хоёр цэгээс хөрсний дээжийг авч шинжилгээг хийлгэн, хөрсөн дэх агууламжууд зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байна.

Зураг 9.20. Засвар болон хог хаягдлын цэгээс дээж авч шинжилгээнд хамруулсан байдал.

Хүснэгт 9.9. Хөрсний шинжилгээ

№	Сорьц авсан цэг	Чийг %	pH	Ялзмаг %	NH ₄ мг/кг	NO ₃ мг/кг	SO ₄ мг/кг	P ₂ O ₅ мг/кг
1	Засварын талбайн хөрс	1.12	8.5	0.25	20.7	12.5	191.6	0.07
2	Шимт хөрс	1.08	9.0	1.43	43.6	23.1	196.9	0.08
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ		-	8.5-9.0	>5%	-	>50	>200	>100

БҮЛЭГ 10. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Аливаа байгууллагын байгаль орчны асуудлыг хариуцах, удирдан зохион байгуулах бүтэц нь ISO 14001:2015 стандартад заасан Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо (БОУТ) бөгөөд үүнд тухайн байгууллагын байгаль орчны бодлогын хүрээнд төлөвлөх-хэрэгжүүлэх-хянах, шийдэх гэсэн 4 үйл ажиллагаа тасралтгүй хийгдэж байгаль орчны үзүүлэлт байнга сайжирч байх нөхцөлийг бүрдүүлдэг байна.

Хүснэгт 10.10. Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо.

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн хуваарь	Биелэлт
1	Уулын ажлын төлөвлөгөө боловсруулах	Төсөл эхлэхээс өмнө	Уулын ажлын төлөвлөгөөг АМГТГ-аар батлуулан ажилласан.
2	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлуулах, хэрэгжилтийг ханган ажиллах	Төсөл эхлэхээс өмнө	БОУАӨЯамаар төлөвлөгөөгөө батлуулан хэрэгжилтийг ханган ажилласан.
3	ЗГХА “Усны газар”-аар ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулах	2025.03.27	Ус бохирдуулсны төлбөрийг тушааж ус ашиглах дүгнэлтийг гаргуулсан.
4	Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө боловсруулах, батлуулах, хэрэгжилтийг ханган ажиллах		Төлөвлөгөөг аймгийн ОБГ-аар батлуулан ажилласан
5	Ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг зохион байгуулж хамруулах	Тогтмол	Нийт ажилчдад ХАБЭА-н сургалтыг тогтмол явуулж шаардлагатай тохиолдолд давтан сургалтыг ордог.
6	Байгаль орчныг хамгаалах мэдээ мэдээлэл, сурталчилгааны самбар хийж, байнгын цахим мэдээллээр хангах	Шаардлагатай үед	Компанийн сайтад байгаль орчны чухал мэдээллийг хүргүүлж цахим сүлжээнд идэвхтэй хамрагддаг.
7	Орон нутгийн удирдлага болон иргэдэд төслийн үйл ажиллагааны биелэлт, байгаль орчныг хамгаалах, ОХШХ-т тусгагдсан үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн талаар танилцуулга, хэлэлцүүлгийг тогтмол хийж байх	3 удаа	Бүрэгхангай сумын БО-ны байцаагч, булган аймгийн БОГ, нутгийн иргэдэд уурхайн үйл ажиллагааг танилцуулсан.

8	Төслийн үйл ажиллагааны явцад байгаль орчны аудитыг төслийн 2 дахь жилээс 2 жил тутамд хийлгэж аймгийн байгаль орчны газарт хүргүүлэх		Олон улсын ISO-14001 стандартыг нэвтрүүлэн ажилладаг бөгөөд, жил бүр шалгуулж, сунгалтаа хийлгэдэг.
9	Төслийн үйл ажиллагааны явцад газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг 5 жил тутамд 1 удаа хийлгэх	2023 онд хянан баталгааны дүгнэлт гаргуулсан	2027 оныг дуустал хүчинтэй байгаа

10.1. Олон улсын стандарт

Бид үйл ажиллагааны төлөвлөгөөндөө байгаль орчны ISO-14001 стандарт, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн ISO-45001, чанарын ISO-9001 стандартын баталгаажуулалтыг хийлгэхээр төлөвлөсөн ба, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 8 дугаар сарын 9-21 ны хугацаанд компанийн хүрээнд хийлгэж шалгалтад тэнцсэн байна. Шалгалтын үеэр хийгдсэн фото зургийг доор хавсаргав.

Зураг 10.21. Олон улсын аудитын шалгалтын үйл явц.

10.2. Уул уурхайн аврах ангийн сургалт

“Платинум Ланд” ХХК-ний 2025 оны нэгдсэн сургалтын төлөвлөгөөний дагуу гадны байгууллагаас авах сургалтын хүрээнд “Туулын зүүн дэнж” төслийн уурхайн үйл ажиллагаа эхэлсэнтэй холбогдуулан нийт ажилтнуудын гамшгаас хамгаалах

мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх зорилгоор УУАА-с хөтөлбөрийн дагуу сургалтыг зохион байгуулж явууллаа.

Сургалтад төслийн нийт 64 ажилтан хамрагдсан болно. Тус ангийн Эрэн хайх аврах салбарын дарга х/ч Х.Сумъяа, ангиллын сургалт сурталчилгаа, бие бүрэлдэхүүний сургалт хариуцсан мэргэжилтэн х/ч Ц.Цэнгэлмаа, химийн шинжээч С.Отгонбаяр нар доорх сэдвүүдээр сургалтыг зохион байгуулж явуулсан. Үүнд:

1. Тус ангийн үйл ажиллагаа,

2. MNS:4969 стандарт

3. Ил уурхайн үндсэн процессууд, Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаа, Уул уурхайн аврах ажиллагааны үндсэн ойлголт,

4. Аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хэрэгжилт сайжруулалт,

5. Аюулын дүн шинжилгээ хийх тухай,

6. Галын аюулгүй байдал,

7. Уулын нуралт гулсалт,

8. Тоос, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх нь

9. Уул уурхайд хэрэглэгддэг химийн бодис

Мэргэжлийн байгууллагаас гамшгаас хамгаалах чиглэлээр явуулсан энэхүү сургалтад уурхайн өдөр, шөнийн ээлжийн ажилтнууд хамрагдсанаар гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаа үйл ажиллагааны тодорхой мэдлэг авч, болзошгүй аюултай тохиолдлын үед эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх, шуурхай ажиллагааг хангах талаар тодорхой мэдлэг, дадал эзэмшсэн байна.

Зураг 10.22. Уул уурхайн аврах ангийн сургалт.

10.3. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд

Булган аймгийн Засаг даргатай байгуулсан нийгмийн хариуцлагын гэрээний хүрээнд 6 оюутны төлбөр болох 38.5 сая төгрөгийг шийдвэрлэж, ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрүүлсэн.

Мөн булган аймгийн Бүрэгхангай сумын Засаг даргатай байгуулсан нийгмийн хариуцлагын хүрээнд бүтээлч ажлаар 81 /сая/ төгрөгийг орон нутгийн төрийн сангийн дансанд хийсэн байна.

БҮЛЭГ 11. МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллагад тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн талаар тайлагнана.

Хүснэгт 11.11 БОМТ-ний хэрэгжилтийг оршин суугчдад тайлагнах арга хэмжээ.

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Хэрэгжүүлсэн хугацаа	Төлөвлөгөөний биелэлт
1	Аймгийн УАӨГ	9 дүгээр сар	Аймгийн УАӨГ-аас ирсэн нөхөн сэргээлт хүлээн авах комисс ирж бичиг баримтын бүрдэл, төслийн талбайтай танилцсан.
2	Сумын захиргаа ба ИТХ	7 дугаар сар	Бүрэгхангай сумаас Орлогч даргаар ахлуулсан ажлын хэсэг ирж, нийгмийн хариуцлагын гэрээний хэрэгжилтийг хангуулахаар ирсэн.
3	Сумын байгаль орчны байцаагч		Булган аймаг болон, сумаас ирсэн ажлын хэсгийн комисст багтаж хяналт шалгалтаар ирсэн.
4	Төслийн удирдах зөвлөл	3 дугаар сар	Төслийн үйл ажиллагаа эхэлсэнтэй холбоотой хяналт шалгалт хийж, зөвлөмж хүргүүлэн ажилласан.
5		8 дугаар сар	ISO-14001, ISO-45001, ISO-9001 стандартын баталгаажилтын сунгалт хийлгэхээр төслийн талбайд ажилласан.
6	Нөлөөллийн бүс дэх оршин суугчдад	5 дугаар сар	Уурхайн бүсийн аюулгүй байдал болон БОМТ-ний хэрэгжилтийг танилцуулсан.
7	Ард иргэдийн санал, гомдлыг хүлээн авах механизм бүрдүүлж, ажиллуулах	ТОГТМОЛ	Ард иргэдийн санал гомдлын дагуу орон нутгийн төр захиргааны байгууллагатай хамтарч ажилладаг. Малчдын өвөлжилтөд дэмжлэг үзүүлэхээр 600 боодол өвс, 140 шуудай тэжээл, 28 шуудай будаа, 28 шуудай гурилыг 27 айл өрхөд тарааж өгсөн.
Нийт төсөв: 21,520.000			

БҮЛЭГ 12. ТЭРБУМ МОДНЫ ХҮРЭЭНД ХИЙГДСЭН АЖИЛ.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилснаар “Тэрбум мод” хөтөлбөрийн хүрээнд манай компани нь Булган аймгийн Бүрэгхангай, Гурван булаг сум, Өвөрхангай аймгийн Хархорин сумуудад мод тарихаар төлөвлөсөн.

12.2. Булган аймгийн Бүрэгхангай сум

Булган аймгийн Бүрэгхангай суманд хавар болон намрын тариалалтаар “Шивэртийн гол” дагуу сумын төвд 10 га талбайд хайлаас, агч модны 2-3 настай 30,100 ширхэг суулгац тарьсан. Мөн модны суулгацаар тариалалт хийсэн талбайг хашаажуулан, усалгааг эхлүүлэн орон нутгаас хугацаатай гэрээт ажилтан томилон ажлуулж байна.

Бүрэгхангай сумын ЗДТГ-аас хаврын мод тариалалтад хамтран суманд ажиллах хугацаанд байрлах байр болон ажиллах хүчин 5 хүнийг гаргаж, модны усалгааг хийхэд дэмжиж ажилласан.

Бид суманд ажиллах хугацаанд орон нутгийн иргэдэд “Тэрбум мод”-ны хүрээнд хийгдэж байгаа ажлын явцын талаар мэдээлэл өгөх, модны тариалалт, арчилгаа, цаашид мод тарихад шаардлагатай зөвлөгөөг өгсөн.

Зураг 12.23. Бүрэгхангай суманд хавар, намар тарьсан модны үйл явц.

12.3. Булган аймгийн Гурванбулаг сум

Намрын тарилтаар өөрсдийн мод үржүүлгийн аж ахуйд үрээр тариалж бойжуулсан 2-4 настай хайлаас, улиас, агч, шар хуайс зэрэг 4 нэр төрлийн модны суулгацыг хурааж бэлтгэн 5 га талбайд 30,000 ширхэг модны суулгацыг тариалан усалгааг хийж, ойр орчмын хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлуудыг гүйцэтгэн орон нутагт 10 дугаар сарын 9-ны өдөр сумын засаг дарга Б.Дэлгэр, байгаль орчны улсын байцаагч Б.Отгонцэцэгт нарт танилцуулан хүлээлгэн өгсөн.

ЗДТГ-тай хамтын ажиллагааны талаар:

Бид суманд ажиллах хугацаандаа Засаг даргын Тамгын газартай хамтран ажиллаж, тус байгууллагаас хоол, унд болон байрлах байраар бүрэн ханган ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлсэн. Мөн орон нутгийн иргэн Ц.Сандагбазар бидний мод тарих ажилд туслалцан дэмжлэг үзүүлэн ажилсан байна. Дүйцүүлэн хамгаалах ажил “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд хэрэгжиж буй ажлын явцын талаар сумын иргэдэд мэдээлэл өгч, мод тарих, арчлах, цаашид мод үржүүлэх, тарьц суулгац бэлтгэх талаар зөвлөгөө, зөвлөмж өгч ажиллав.

Зураг 12.24. Гурван булаг суманд мод тарьсан үйл явц.

Хүснэгт 12.12. Тэрбум модны хүрээнд таригдсан модны суулгацын зардал.

№	Модны нэр	Тоо ширхэг	Нэгжийн үнэ	Нийт үнэ
1	Хайлаас	25,000	700	17,500,000
2	Агч	20,000	1000	20,000,000
3	Улиас	9000	2000	18,000,000
4	Шар хуайс	6500	1500	9,750,000
Нийт төсөв: 65,250,000				

**БҮЛЭГ 13. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ
ЗАРДАЛ**

Хүснэгт 13.13. БОМТ-ний төсвийн задаргаа.

№	Зардлын утга	Нийт зардал, төгрөг
Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний зардал		
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал	3'121'000
2	Нөхөн сэргээлт	-
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	15'685'000
4	Нүүлгэн шилжүүлэх нөхөн олговор олгох арга хэмжээ	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ	-
6	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	3,000,000
7	Хог хаягдлаас үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал	4'000'000
10	Менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний зардал	3'000'000
11	Менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх ажлын зардал	21,520,000
Нийт 124'166'000		
Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал		
12	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн нийт зардал	708,000
НИЙТ ЗАРДЛЫН ДҮН 124'874'000		

Нийт төсөв:

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн нийт зардал **124'874'000** төгрөг байна. Үүнээс:

1. БОМТ-ний нийт зардал: **94'266'000** төгрөг
2. ОХШХ-ийн нийт зардал: **708'000** төгрөг

ДҮГНЭЛТ

Туулын зүүн дэнж 1-3 уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх, эзэмшлийн талбай болон төслийн үйл ажиллагаа явуулж буй Бүрэгхангай болон хөрш Заамар сумын ногоон байгууламж бүхий орчны тохижилтод зориулан тухайн бүс нутагт ургадаг байгалийн ургамлын тарьц суулгацыг бэлтгэх зорилготой модны үрслэгээнүүдийг уурхайн кемпэд, хүлэмжид, үржүүлж бойжуулалтын талбайд шилжүүлэн 2 настайд нь нөхөн сэргээлтийн талбайд шилжүүлэн суулгадаг.

Энэ онд мод үржүүлгийн хүлэмжүүдэд хавар үрээр тариалалт хийхдээ жигд, шар хуайс, агч, хайлаас, интоор, өрөл, улиас зэрэг 7 төрлийн үрийг хүлэмжид суулгаж, усалгаа арчилгааг тогтмол хийж гүйцэтгэлээ.

Намрын тооллогын дүнд хүлэмжүүдээс агч 9000, шар хуайс 600, хайлаас 200, интоор 800, голт бор 1200, нийт 11,800 ширхэг үрсэлгээ, гадаа буюу бойжуулах талбайд үрээр агч 7000, мөчрөөр улиас 1500, нийт үрээр болон мөчрөөр 20,300 ширхэг үрслэгээг ургуулан бойжуулах талбай руу шилжүүлэн ажиллаж байна.

Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Булган аймгийн Гурванбулаг суманд 2-4 настай хайлаас, улиас, агч, шар хуайс зэрэг 4 нэр төрлийн 30,000 ширхэг суулгацыг, 5 га талбайд тариалан усалгаа арчилгааг хийж, орон нутгийн төр захиргааны байгууллагад актаар хүлээлгэн өгсөн байна.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод” хөтөлбөрийн хүрээнд манай компани нь намрын тариалалтаар Бүрэгхангай сумын “Шивэртийн гол”-ын эрэг дагуу 10 га талбайд хаврын тариалалтаар 18,000, намрын тариалалтаар 12,000 ширхэг агч, хайлаасыг тарьж ургуулан нийт 30,100 ширхэг модыг орон нутгийн төр захиргааны байгууллагад актаар хүлээлгэн өгсөн байна. Модны усалгаа арчилгаанд Бүрэгхангай сумаас гэрээт ажилтан 4-10 сар хүртэл ажлуулсан байна. 2025 онд Бүрэгхангай суманд 30,100 ширхэг, Булган аймгийн экологийн цагдаагийн албанд 650 ширхэг, Гурванбулаг суманд 30,000 ширхэг нийт 60,750 ширхэг модыг тарьж гүйцэтгэсэн байна.

Хяналт шалгалт, танилцуулгын хүрээнд Булган аймгийн уур амьсгалын өөрчлөлтийн газар, Бүрэгхангай сумын засаг даргаар ахлуулсан ажлын хэсэг, Усны газраас тус тус хяналт шалгалтыг хийж, бичиг баримтын бүрдэл, уурхайн үйл ажиллагаанд хяналт тавин ажиллаа. Германы хөрөнгө оруулалттай БИ ЖИ АР компаниас төлөөллүүд ирж уурхайн үйл ажиллагаа, нөхөн сэргээлт, баяжуулах үйлдвэртэй танилцаж, судалгаа хийхээр ирсэн байна.

Төслөөс байгаль орчинд үзүүлж болох сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж ажилсан.

ТАЙЛАН БОЛОВСРУУЛСАН:

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН:.....Э.ЧИНБАТ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН:.....Ш.ГАНТИГАНБОЛД

ХАВСРАЛТ

АШИГТ МАЛТМАЛ,
ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗРЫН ДАРГЫН
ТУШААЛ

2024 оны 03 сарын 20 өдөр

Дугаар Т/43

Улаанбаатар хот

Техник, эдийн засгийн үндэслэлийн
тодотгол бүртгэх тухай

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.4 дэх хэсэг, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2024 оны 01 дүгээр сарын 24-ний өдрийн Т/24-03-02 дугаар дүгнэлтийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших Платинумланд ХХК-ийн MV-000181 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Туул голын зүүн дэнжийн 1-3 нэртэй алтны шороон орд, алтны үүсмэл шороон ордыг ил аргаар ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлийн тодотгол-1-ийг бүртгэсүгэй.

2. Бүртгэсэн техник, эдийн засгийн үндэслэлийн үйлдвэрлэлийн нөөцийг бүртгэж, геологийн нөөцөөс хөдөлгөөн хийхийг Уул уурхайн хэлтэс (Т.Зууннаст)-т даалгасугай.

3. Ашигт малтмал ашиглах үйл ажиллагааг техник, эдийн засгийн үндэслэлийн дагуу явуулахад хяналт тавьж ажиллахыг Уул уурхайн хэлтэс (Т.Зууннаст)-т даалгасугай.

4. Техник, эдийн засгийн үндэслэлд тусгасан төслийн хүчин чадал, техник, технологид өөрчлөлт орсон, ордын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч өөрчлөгдсөн тохиолдолд уг техник, эдийн засгийн үндэслэлд тодотгол хийлгэж байхыг Уул уурхайн хэлтэс (Т.Зууннаст)-т даалгасугай.

5. Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших Платинумланд ХХК-ийн MV-000181 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Туул голын зүүн дэнжийн 1-3 нэртэй алтны шороон орд, алтны үүсмэл шороон ордыг ил аргаар ашиглах техник, эдийн засгийн үндэслэлийн тодотгол-1-ийг хуулсан дискийг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчээс хүлээн авахыг Уул уурхайн хэлтэс (Т.Зууннаст)-т даалгасугай.

ДАРГЫН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ *Ygl* Л.БАЯРМАНДАЛ

1524100322

Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын
2022 оны 12 дугаар сарын ..... -ны өдрийн
..... дүгээр тушаалын хоёрдугаар хавсралт

Батлав:

Платинумланд ХХК-ийн
захирал ..... Т.Төрмөнх /

Хүлээн авсан:

АМТГ-ын Уул уурхайн хэлтсийн
дарга ..... Т.Зууннаст /

**БУЛГАН АЙМГИЙН БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН
ТУУЛ ГОЛЫН ЗҮҮН ДЭНЖИЙН 1-3 ОРДЫН 2025 ОНЫ
УУЛЫН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Ашигт малтмалын төрөл: Алт (Шороон)
Үндсэн АТЗ-ийн дугаар: MV-000181
Нэмэлт АТЗ-ийн дугаар:

Танилцсан: Уул уурхайн хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн

/П.Зоригт/

БОЛОВСРУУЛСАН:

1. Ерөнхий инженер
2. Уулын инженер
3. Баяжуулагч инженер
4. Механик инженер
5. Эдийн засагч

2025 он

БАТЛАВ:
ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫ
БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН
ГАЗРЫН ДАРГА

Г.ЭНХМӨНХ

ЗӨВШӨӨРЧ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:
"ПЛАТИНУМЛАНД" ХХК ЗАХИРАЛ

Т.ТӨРМӨНХ

"ПЛАТИНУМЛАНД" ХХК НИЙ БУЛГАН АЙМАГ, БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН
НУТАГТ ХЭРЭГЖИНЭ. "АЛТНЫ ШОРООН БОЛОН АЛТНЫ ҮҮСМЭЛ ОРД
АШИГЛАХ" ТӨСӨЛ ТӨСЛИЙН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-000181
АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 5076285

ХЯНАСАН:
ХБОВЗГ-ЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ

З. ЦОГТБАЯР

БОЛОВСРУУЛСАН:
"ПЛАТИНУМЛАНД" ХХК БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН

Э.ЧИНБАТ

2025 ОН

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан-2025

Цахим гүйлгээний баримт

Хүсэлтийн лавлах дугаар: 328953669

Татсан огноо: 2025-04-01 09:45

Шилжүүлэгчийн дансны дугаар	Хүлээн авагчийн данс	Гүйлгээний дүн	Гүйлгээний төлөв
2205039955 MN390015002205039955	100900013406	5,912,090.00 MNT	Амжилттай
Шилжүүлэгчийн нэр ПЛАТИНУМЛАНД	Хүлээн авагчийн нэр БО НӨХӨН СЭРГЭЭХ БАТАЛГАА Хүлээн авагчийн банк Төрийн сан	Гүйлгээний утга Платинум ланд ХХК-с MV-000181 БОНСэргээлтийн барьцаа Гүйлгээний огноо 2025-04-01	

Гүйлгээг шивсэн хэрэглэгч	Гүйлгээг хянасан хэрэглэгч	Гүйлгээг баталсан хэрэглэгч
Б. Оюунмандах		

Бүх эрх хуулиар хамгаалагдсан ©. Голомтбанк ХК.

Цахим гүйлгээний баримт

Хүсэлтийн лавлах дугаар: 325069686

Татсан огноо: 2025-03-27 10:53

Шилжүүлэгчийн дансны дугаар	Хүлээн авагчийн данс	Гүйлгээний дүн	Гүйлгээний төлөв
2205039955 MN390015002205039955	100900013406	5,669,500.00 MNT	Амжилттай
Шилжүүлэгчийн нэр ПЛАТИНУМЛАНД	Хүлээн авагчийн нэр БО НӨХӨН СЭРГЭЭХ БАТАЛГАА Хүлээн авагчийн банк Төрийн сан	Гүйлгээний утга Платинум ланд ХХК-с MV-000181 БОНСэргээлтийн барьцаа Гүйлгээний огноо 2025-03-14	

Гүйлгээг шивсэн хэрэглэгч	Гүйлгээг хянасан хэрэглэгч	Гүйлгээг баталсан хэрэглэгч
Б. Оюунмандах		

Бүх эрх хуулиар хамгаалагдсан ©. Голомтбанк ХК.

Цахим гүйлгээний баримт

Хүсэлтийн лавлах дугаар: 349751992

Татсан огноо: 2025-06-30 08:53

Шилжүүлэгчийн дансны дугаар

2205039955

MN390015002205039955

Хүлээн авагчийн данс

1165117377

Гүйлгээний дүн

101,791,296.83 MNT

Гүйлгээний төлөв

Амжилттай

Шилжүүлэгчийн нэр

ПЛАТИНУМЛАНД

Хүлээн авагчийн нэр

TAX

Гүйлгээний утга

3250602504209;16000866987;5076285;16000866987;95916909

Хүлээн авагчийн банк

Гүйлгээний огноо

2025-06-30

Гүйлгээг шивсэн хэрэглэгч

С. УЯНГА

Гүйлгээг хянасан хэрэглэгч

Гүйлгээг баталсан хэрэглэгч

Бүх эрх хуульшар хамгаалагдсан ©. Голомтбанк ХК.

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

Урьдчилгаа төлбөрийн дугаар : 3250602504209

ТАТВАРЫН АЛБА:

атварын алба: Булган

атварын дэд алба: Аймгийн төвлөрсөн

айлант хугацаа: 2025 - 1

атварын төрөл: 01030724 - Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний эриулалтаар ашигласан усны төлбөр

өлбөр хураамжийн төрөл: -

өрлийн задаргаа: -

ТАТВАР ТӨЛӨГЧ:

Регистр /ТТД: 5076285 / 16000866987

Татвар төлөгчийн нэр: Платинумланд

Нэхэмжлэх үүсгэсэн огноо: 2025-06-30 08:47:23

Төлөх огноо: 2025-06-30 08:47:23

3250602504209

МОНГОЛ УЛС ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ 000279318		
2006.08.04	9011043139	
/ Бүртгэгсч өн. сар. өдөр /	/ Хувийн хэргийн дугаар /	
	5076285	
	/ Регистрийн дугаар /	
Платинумланд	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани	
/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /		
Дүрэм		
/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /		
Шийдвэр	01	2006.08.04
/ шийдвэрийн нэр /	/ дугаар /	/ он, сар, өдөр /
0899	Ашигт малтмалын ашиглалт /2013.08.20-2042.05.22/	
46100	Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдал	
02100	Газрын хэвлийн нөхөн сэргээлт /2022.06.22-2025.06.22/	
09900	Ашигт малтмалын хайгуул /хугацаа 2022.09.08-2023.09.08/	
/ Код /	/ Үйл ажиллагааны чиглэл /	
Хугацаагүй	1	688,864.95
/ хугацаа /	/ гишүүдийн тоо /	/ хөрөнгийн хэмжээ, мянган тогтооноор /
Улаанбаатар, Сүхбаатар, 1-р хороо, чингисийн өргөн чөлөө, 24, 701 тоот, Утас1: 77777787, Утас2: , Факс: 976 77777787		
/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /		
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГАЗАР		
/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /		
УЛСЫН БҮРТГЭГЧ		Л.ХИШИГЖАРГАЛ
/ Гэмдэл /		/ Төрийн үсэг /
Гэрчилгээ дахин олгосон	2023 он 06 сар 08 өдөр	

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл			
Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажиглагч тэмдэг
1	Төмөрхүрээ овоотой Төрмөнх-в Захирал-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2011.05.06	Д.Чутуултуяа
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2023.06.08	Л.Хийлхярвал

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчинг үй.

000279318

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗАР

АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛААЛТЫН ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар 181А

Ашигт малтмалын тухай Монгол улсын хуулийн 26 дугаар
зүйлийг үндэслэн

Булган аймаг /хот/-ийн
Бүрээгхангай сум /дүүрэг/-ын
Жуулман хонгийн зүүн гар талын үетэгийн 1-3 фд нэртэй газарт орших
7 гектар талбай бүхий уурхайн талбайд хуульд
заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал ашиглахыг
зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 9019007011 тоот гэрчилгээтэй
Алтангоргод монгол УХК -д
энэхүү тусгай зөвшөөрлийг 30 жилийн
хугацаагаар олгов.

Тусгай зөвшөөрөл хавсралтгүй бол хүчингүй.

АМЕТХЭГ-ЫН НЭГДҮГЭЭР ОРЛОГЧ
ДАРГА

Ц. ГАНХУЯГ

2007 оны 02 сарын 13 өдөр

Улаанбаатар хот

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ
2 ДУГААР ХАВСРАЛТ

MV-000181

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

037-FU	Тусгай зөвшөөрлийн талбайг MR-013787 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайтай нэгтгэх Анх олгосон 2008.06.09, талбайн хэмжээ 44.88 Га 2023.06.05 Амартөвшин Э.	85.39 Га	0 Га	1 104° 23' 29.05" 48° 18' 6.82" 2 104° 23' 21.93" 48° 18' 6.82" 3 104° 23' 21.93" 48° 18' 41.81" 4 104° 23' 32.93" 48° 18' 41.81" 5 104° 23' 32.93" 48° 19' 1.82" 6 104° 24' 2.36" 48° 18' 51.8" 7 104° 23' 57.83" 48° 18' 42.45" 8 104° 23' 56.04" 48° 18' 35.33" 9 104° 23' 56.04" 48° 18' 29.8" 10 104° 23' 52.84" 48° 18' 29.8" 11 104° 23' 54.55" 48° 18' 27.9" 12 104° 23' 46.91" 48° 18' 20.38" 13 104° 23' 45.96" 48° 18' 19.41" 14 104° 23' 43.93" 48° 18' 13.71" 15 104° 23' 43.2" 48° 18' 13.68" 16 104° 23' 41.39" 48° 18' 13.49" 17 104° 23' 39.28" 48° 18' 13.12" 18 104° 23' 37.4" 48° 18' 12.64" 19 104° 23' 35.36" 48° 18' 11.92" 20 104° 23' 33.61" 48° 18' 11.09" 21 104° 23' 32.72" 48° 18' 10.55" 22 104° 23' 31.97" 48° 18' 10.02" 23 104° 23' 30.92" 48° 18' 9.13" 24 104° 23' 29.89" 48° 18' 8.01"

АМГТГ
КАДАСТРЫН ХЭЛТЭС
ХТ07043

**“ТЭРБУМ МОД” ҮНДЭСНИЙ ХӨДӨЛГӨӨНИЙ ХҮРЭЭНД БУЛГАН АЙМГИЙН
ГУРВАНБУЛАГ СУМАНД ТАРЬСАН МОДЫГ ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН АКТ**

2025.10.09

Булган аймаг Гурванбулаг сум

"Платинум Ланд" ХХК-ийн "Туулын дэнж төсөл"-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн Ш.Гантганболд, байгаль орчны ажилтан Н.Ганболд нар 10 дугаар сарын 5-9 хооронд намрын мод тариалалтын ажлыг эхлүүлэн гүйцэтгэж, Гурванбулаг сумын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгалахад чухал хувь нэмэр орууллаа. Намрын тарилтаар өөрсдийн мод үржүүлгийн аж ахуйд үрээр тариалж бойжуулсан 2-4 настай Хайлаас, Улиас, Агч, Шар хуайс зэрэг 4 нэр төрлийн модны суулгацыг хурааж бэлтгэн 30 000 ширхэг модны суулгацыг тарисан байна. Нийт 5га талбайд модны нүх ухах, модны суулгац тариалах, усалгаа хийх, ойр орчмын хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлуудыг хийж гүйцэтгэн орон нутагт 10 дугаар сарын 9-ны өдөр сумын засаг дарга Б.Дэлгэр байгаль орчны улсын байцаагч Б.Отгонцэцэгт нарт танилцуулан хүлээлгэн өгсөн.

ХҮЛЭЭН АВСАН:

ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА

...../Б.ДЭЛГЭР/

ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ХЯНАЛТЫН УЛСЫН БАЙЦААГЧ

...../Б.ОТГОНЦЭЦЭГ/

ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН:

ПЛАТИНУМ ЛАНД ХХК-ИЙН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН

...../Ш.ГАНТИГАНБОЛД/

**“ТЭР БУМ МОД” ХӨТӨЛБӨРИЙН ХҮРЭЭНД БҮРЭГХАНГАЙ СУМАНД МОД ТАРИХ АЖЛЫГ
ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН АКТ**

2025.10.01

Булган аймгийн Бүрэгхангай сум

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилснаар Тэр бум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Булган аймгийн Бүрэгхангай суманд “Платинум Ланд” ХХК-ний “Туулын дэнж төсөл”-ийн байгаль орчны мэргэжилтэн Ш.Гантиганболд, байгаль орчны ажилтан Н.Ганболд нар 2025 оны 09-р сарын 27-29-ыг хүртэлх хугацаанд Шивэртийн гол дагуу сумын төвд намрын тариалалтаар 3 га газарт Хайлс, Агч модны 3-4 настай суулгацаар 12.000 мод тариалсан. Мөн модны усалгааг эхлүүлэн орон нутгаас хугацаатай гэрээт ажилтан тогтмол ажил үүрэг гүйцэтгэж байна.

Бүрэгхангай сум талаас сумын Засаг дарга, Байгаль хамгаалагч, Багийн засаг дарга нарт хүлээлгэн өглөө.

Хүлээлгэн өгсөн:

Туулын зүүн дэнж 1-3 төслийн
Байгаль орчны мэргэжилтэн

/ Ш.Гантиганболд /

Хүлээн авсан:

Бүрэгхангай сумын Засаг дарга

/ Э.Эрдэнэбулган /

Байгаль хамгаалагч
Багийн засаг дарга

/ М.Цаст /

/ Д.Ганбат /

**8-АШГ-003-25 ДУГААРТАЙ “ХАЯГДАЛ АККУМЛЯТОРЫГ УСТГАХ” ГЭРЭЭТ
АЖЛЫН ТАЙЛАН**

“ПЛАТИНУМ ЛАНД” ХХК нь Монгол Улсын “Хог хаягдлын тухай” хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.6 дахь заалт, Засгийн газрын 116 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам”-ын 2 дугаар зүйлийн 2.3.4, 2.4.3 дахь заалтууд, “ПЛАТИНУМ ЛАНД” ХХК-тай 2025 оны 04 дугаар сарын 14-ний өдрийн **8-АШГ-003-25** дугаар “Хаягдал аккумуляторыг устгах ажил”-ын гэрээ байгуулсан болно.

“ЭЛЕКТРОКЕМ МОНГОЛ” ХХК нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2024 оны 04 дугаар сарын 24-ний өдрийн А/0000033 дугаарын тушаалаар Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх, цуглуулах, хадгалах, дахин боловсруулах, устгах зөвшөөрөл авсан болно.

Манай компани нь “ПЛАТИНУМ ЛАНД” ХХК -ын аюултай хог хаягдал болох хаягдал аккумулятор 1,878 килограмм хар тугалгат-хүхрийн хүчлийн батареийг менежерээ байлцуулан тээвэрлэлт хийн хүлээн авч, дахин боловсруулалт болон устгалд оруулсан.

Зураг 1. Шилжүүлэн авч буй аюултай хог хаягдлын ачилт

Дээрхи аюултай хог хаягдлын тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах, устгах үйлчилгээний хөлс 3,098,700 төгрөг болсон.

Зураг 2. Аюултай хог хаягдлын хадгалалт

Зураг 3. Аюултай хог хаягдлын дахин боловсруулалт

ЗӨВШӨӨРСӨН:

“Платинум Ланд” ХХК – ийн
Байгаль орчны ерөнхий менежер

Г.Жундаан

ТАНИЛЦСАН:

“ЭЛЕКТРОКЕМ МОНГОЛ” ХХК-ийн
гүйцэтгэх захирал

Ө.Одонсүрэн

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:

“ЭЛЕКТРОКЕМ МОНГОЛ” ХХК-ийн менежер

П.Сангижав

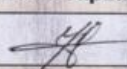
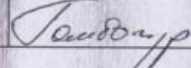
Ахуйн бохир ус тээвэрлэсэн бүртгэл

Байгууллагын нэр:	"Шижир Алт" ХХК	Огноо:	2025.06.01
Албан тушаал:	Молоог	Цаг:	15 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰
Ахуйн бохир ус тээвэрлэсэн ажилтны овог нэр:	Дамбаев	Машины дугаар:	07-67 УАХ
Ахуйн бохир ус тээвэрлэсэн тоо:		10 удаа	
Нийлүүлсэн ахуйн бохир усны хэмжээ /тн/:		30 тн	
Айлын явцын зураг:			
Хүлээгдэж өгсөн ажилтны албан тушаал:	Хүлээгдэж өгсөн ажилтны овог, нэр:	Хүлээгдэж өгсөн ажилтны гарын үсэг:	
Келин менежер	М. Монголзула		
Хянасан ажилтны албан тушаал:	Хянасан ажилтны овог нэр:	Хянасан тавьсан ажилтны гарын үсэг:	
Байгаль орчны менежер	М. Талтсанболу		

Дүгнэлт

Ахуйн бохир усыг соруулж тээвэрлэх ажлыг Булган аймгийн "Булган Мээж" ХХК-тай гэрээ байгуулан ажилласан байна. Хамтран ажиллах гэрээний хүрээнд 2025.06.01-ны өдөр 3 тонны авто машинаар 10 удаа тээвэр хийж. Нийт 30 тн бохир усыг "Шижир Алт" ХХК-ны цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлсэн болно.

“ПЛАТИНУМ ЛАНД ХХК”-ИЙН ТУУЛЫН ЗҮҮН ДЭНЖ ТӨСЛИЙН ХАЯГДАЛ ТОС
НИЙЛҮҮЛСЭН АКТ

Байгууллагын нэр:	Төс Тиймт Инженеринг	Огноо:	2025.09.21
Албан тушаал:	Г. Амарбаяа	Машины улсын дугаар:	18:34
Хаягдал тос тээвэрлэсэн ажилтны овог нэр:	Монгол Монгол	Гарын үсэг:	3761 УБТ
Нийлүүлсэн тосны хэмжээ (тн):			1544
Хаягдал тос нийлүүлэх явцад асгаралт үүссэн эсэх:		Тийм ☐	Үгүй ☒
Тос соруулах үед үүссэн асгаралтын хэмжээ (м³):			
Асгаралтын үед авсан арга хэмжээ:			
Хаягдал тос нийлүүлэх үеийн фото зураг			
Хянасан ажилтны албан тушаал:	Хянасан ажилтны овог нэр:	Хяналт тавьсан ажилтны гарын үсэг:	
Байгаль орчны менежер	М. Гантсодбаяр		
Зөвшөөрсөн удирдлагын албан тушаал:	Зөвшөөрсөн удирдлагын овог нэр:	Зөвшөөрсөн удирдлагын гарын үсэг:	
Төрийн менежер	Ц. Гомтсодбаяр		

Баримт бичгийн нэр:	Яаралтай тусламжийн нэгжийн ажиллах журам
Баримт бичгийн код:	ПЛЖ 3-9
Батлагдсан огноо:	2024.03.04

Хавсралт-5

ПЛАТИНУМ ХХК	ЛАНД	ЯАРАЛТАЙ ТУСЛАМЖИЙН НЭГЖЭЭС ГАРСАН ХОГ ХАЯГДАЛ УСТГАЛЫН БҮРТГЭЛ	2025 ОН

Албан тушаал:	Дийт Зүррэг асүрэг	Огноо:	5-р сарын 14
Байршил:	Уурхайн ЯТН		

Эмнэлгийн хог хаягдлын төрөл	Хэмжих нэгж	Хэмжээ
Халдвартай хог хаягдал	кг	
Аюултай хог хаягдал	кг	
Хог хаягдлын зориулалтын саванд хадгалж байгаа эсэх:	Тийм ☒ Үгүй ☐	
Бүртгэл хөтөлсөн ажилтны гарын үсэг:	[Signature]	

♦ ЯТН-ын аюултай хог хаягдал устгасан ажилтан бөглөнө

Ажилтны овог нэр:	Б. Мамунаа	Огноо:	2025.5.14
Албан тушаал:	Ажилтныг	Ээлж:	
Байршил:	Баят хог хаягдал тус хадгалах газар		

ЯТН-ын хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн ажилтны овог нэр:	Богдмүрэн Фрунзсанаа		
Албан тушаал:	Дийт Зүррэг асүрэг		
ЯТН-ын хог хаягдлыг хүлээж авсан ажилтны овог нэр:	Б. Мамунаа		
Албан тушаал:	Ажилтныг		

♦ Хяналт хийсэн

Ажилтны овог нэр:	Б. Мамунаа	Огноо:	2025.5.14
Албан тушаал:	Дийт Зүррэг асүрэг	Ээлж:	

8012756/20 0424010620 АМТ100229

“НАРТ ШУҮН КОНСАЛТИНГ” ХХК ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/09-29/1

Захиалагч: “Платиниум ланд” ХХК
Дээж авсан цэг: Булган аймаг, Бүрэгхангай сум, 3-р баг
Сорьц авсан огноо: 2025 оны 09 сар 22 өдөр
Шинжилгээ хийсэн огноо: 09 сарын 29

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солилцох сууриуд, мг- экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Дээж 1											
1	0-30	8.59	0.097	0.230	1.16	1.93	0.90	9	11	2.3	6

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 1								
1	0-30	1.9	53.8	19.5	10.8	5.4	8.6	24.8

3. ХӨРСНИЙ ЭРҮҮЛ АХУЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН. ИГР ХӨРСӨНД

№	Дээжний дугаар	Нянгийн тоо	Гэдэсний савханцрын титр (E.coli) MNS 3297:2019		Анаэробын (Cl.perfringens MNS 3297:2019	
		Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
1	Дээж 1	5.6*10 ⁵	≥0.1	1	≥0.1	1

Хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүй үзүүлэлтийн бохирдлын үнэлгээ MNS 3297:2019

Хөрсний бохирдлын түвшин	Гэдэсний савханцар шлрэх хамгийн бага хэмжээ (колилитур)	Агааргүйтэн нян шлрэх хамгийн бага хэмжээ (Перфрингенститур)
Цэвэр-1	≥0.1	≥0.1
Бага бохирдолтой-2	0.01	0.01
Дунд бохирдолтой-3	0.001	0.001
Их бохирдолтой-4	≤0.0001	≤0.0001

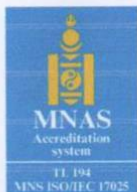
* Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД: (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Эрүүл Ахуйн
Шинжилгээний Стандарт MNS 5367:2004, MNS6341:2012)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Х.УУГАНЦЭЦЭГ, С.НЯМДАШ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

2025 ОНЫ 09 САРЫН 29 1

Микро Ворлд ХХК захирлын 2022 оны 02 дугаар сарын
07 өдрийн А/03 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралт

МИКРО ВОРЛД ХХК-ИЙН НЯН СУДЛАЛЫН ЛАБОРАТОРИ

ХОС ДАЛЪ центр 7 давхар 703-тоот,
Хан-Уул дүүргийн, 3 дугаар хороо, Улаанбаатар хот
Утас: +976 88988611
Е-мэйл: microworld222@gmail.com

ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН /TEST REPORTS OF LABORATORY/

Шинжилгээ хийлгэх хүсэлт гаргагч: ПЛАТИНУМ ЛАНД ХХК
/The name of customer's request for analysis/

Сорьцын тодорхойлолт: /Sample specification/	Ундны ус	
Шинжилгээ /Analysis/	Эхэлсэн огноо /Date of receipt/	2025.05.26 16:20
	Дууссан огноо /Date of completion/	2025.06.02 09:00
	Хэвлэсэн огноо /Date of issue of the report/	2025.06.02

Лабораторийн дугаар /Laboratory ID number/	Сорьцын нэр /Name of sample/	Сорьцын тоо, хэмжээ /Quantity of the sample/
W1274	Гүний худийн ус	1 л

Сорилтын аргын тэмдэглэгээ /Method of analysis/	Сорилтын үзүүлэлтүүд, хэмжих нэгж /Test parameters, unit/	Шаардлага /Specification/ MNS 0900:2018	Сорилтын дүн /Test results/ W1274
		Лавлах хэмжээ /Reference/	
MNS ISO 6222:1998	Бичил биетний ерөнхий тоо /1мл-т/	100	45
MNS ISO 9308-1:1998	Халуунд тэсвэртэй гэдэсний савханцар <i>E.coli</i> /100 мл-т/	0	0
MNS ISO 19250:2017	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч, <i>Salmonella</i> spp /25мл-т/	0	0
MNS ISO 6461-1:1998	Сульфид задлах агааргүйтэн бактерийн тоо /100мл-т/	0	0
MNS ISO 10523:2001	pH	6,5-8,5	6.91
MNS ISO 7888:1999	Цахилгаан дамжуулах чанар, мСм/см	<1,0	0.125
MNS ISO 6059:2005	Ерөнхий хатуулаг, Мг.экв/л	<7,0	1.12
MNS 1097:2023	Кальци, Мг/л	<100,0	16.03
MNS 1097:2023	Магни, Мг/л	<30,0	3.89
MNS 4424:2005	Хлорид, Мг/л	<350,0	10.63
MNS 4423:1997	Хуурай үлдэгдэл, Мг/л	<1000	65

ХЯНАЖ, БАТАЛГААЖУУЛСАН

ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ:
/Head of laboratory/

О.БУДХАНД
/Budkhand.O, Microbiologist/

ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН
/Analysed by/

ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖЭЭЧИЙН КОД:
/Code for Specialist of Laboratory/

MW-22-T1

Энэхүү сорилтын тайлан зөвхөн тухайн сорилтонд хамаарна.
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөгдсүйцээр хуулбарлахыг хориглоно.

This report is valid only for this sample
Do not copy without permission from the laboratory

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
Булган аймаг Булган сум Булган 6-р баг
Утас: 70342265, 99895676

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : 2025/ХУ-05
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : Платиниум Ланд ХХК
Дээжийг авсан хүний нэр, албан тушаал : Ш.Гантиганболд, мэргэжилтэн
Дээжний тоо, төрөл : Шүүрлийн ус
Хүлээн авсан огноо : 2025.05.12
Дээжийн тодорхойлолт : Бүрэгхангай сум Платиниум Ланд ХХК
Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 4943:2015
Шинжилсэн огноо : 2025.05.12-05.19
Хуудасны тоо : 1/1
Үр дүн : 1

№	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт, нэгж	Шинжилгээний аргачлал	MNS ISO 4943:2015 ЗДХ	Шүүрлийн ус
1	pH-Усны орчин	MNS ISO10523:2001	6-9	8.23
2	Температур °C		20	22.9
3	Жинлэгдэх бодис /умбуур бодис/	MNS ISO 6836:2020	30	15.2
4	Перманганатын исэлдэх, ПИЧ (мг/л) мгО/л	MNS 6833:2020	20	19.6
5	Ууссан давс /Эрдэсжилт/ мг/л	MNS1097:1923	1000	589
6	Аммонийн азот мг/л	MNS ISO 7150-1:2006	15	0.06
7	Нитритийн азот мг/л	MNS 6779:2019	0.02	0.011
8	Нитратын азот мг/л	MNS ISO 7890-3:2001	9	0.88
9	Нийт азот мгN/л		15*	0.95
10	Нийт фосфор мгP/л	MNS 6878:2001	1.5*	0.210

Шинжилгээ хийсэн БОШЛ-ийн техникч

Шинжилгээг хянасан БОШЛ-ийн ерөнхий инженер

Б.Намуун

М.Насанжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Булган аймаг Булган сум Булган 6-р баг

Утас: 70342265, 99895676

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : ЦУ-2025/003
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : Бүрэгхангай сум Платиниум Ланд ХХК
Дээжийг авсан хүний нэр, албан тушаал : Б.Намуун, БОШЛ-ын техникч
Дээжний тоо, төрөл : Ундны ус 1 сорьц
Хүлээн авсан огноо : 2025.05.12
Дээжийн тодорхойлолт : Платиниум Ланд ХХК
Ундны ус
Шинжилгээний аргын стандарт : **MNS 0900:2018**
Шинжилсэн огноо : 2025.05.12-05.20
Хуудасны тоо : 1/1
Үр дүн : 1

№	Усны химийн шинжилгээний үзүүлэлт, нэгж	Шинжилгээний аргачлал	MNS ISO 0900:2018 ЗДХ	Шинжилгээний үр дүн
1	pH-Усны орчин	MNS ISO10523:2001	6.5-8.5	8.20
2	Es-ЦДЧ, (µs/cm)	MNS ISO7888:1999	1.0	1.2
3	Хатуулаг, (мг-экв/л)	MNS ISO6059:2005	7.0	3.08
4	Кальци, (мг/л)	MNS 1097:2023	100.0	37.2
5	Магни, (мг/л)	MNS 1097:2023	30.0	15.2
6	Натри+Кали,(мг/л)	MNS 1097:2023	200.0	3.3
7	Хлорид, (мг/л)	MNS 4424:2005	300	6.4
8	Нитрат, (мг/л)	MNS 6834:2020	50	0.20
9	Нитрит, (мг/л)	MNS 6779:2019	1.0	0.003
10	Аммоний, (мг/л)	MNS ISO 8467:1999	1.5	0.09
11	Төмөр, (мг/л)	MNS 4430:2005	0.3	0.06
12	Фосфат, (мг/л)	MNS 6878:2001	3.5	0.002
13	Сульфат, (мг/л)	MNS 6271:2011	500	63.6
14	Фтор	MNS 6272:2011	0.7-1.5	0.7
15	Гидрокарбонат, HCO ₃ (мг/л)	MNS 6831:2020		164.7
16	Эрдэсжилт, (мг/л)	MNS1097:2023		242.3
17	Перманганатын исэлдэх чанар ПИЧ (мг/л)	MNS 6833:2020	10	1.3
18	Хром, (мг/л)		0.05	0.04

Шинжилгээ хийсэн БОШЛ-ийн техник:

Шинжилгээг хянасан БОШЛ-ийн ерөнхий инженер:

Б.Намуун

М.Насанжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Булган аймаг Булган сум Булган 6-р баг

Утас: 70342265, 99895676

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№	: 2025/A-12-13
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас	: Бүрэгхангай сум Платиниум Ланд ХХК
Дээжийг авсан хүний нэр, албан тушаал	: Б.Намуун, БОШЛ-ын техникч
Дээжний тоо, төрөл	: Агаарын 2 сорьц
Хүлээн авсан огноо	: 2025.05.12
Дээжийн тодорхойлолт	: Платиниум Ланд ХХК Дотоод орчин, гадна орчин
Шинжилгээний аргын стандарт	: MNS 4585:2016
Шинжилсэн огноо	: 2025.05.12-05.15
Хуудасны тоо	: 1/1
Үр дүн	: 1

Дээж авсан цэгийн нэр	Шинжилгээний аргачлал	SO ₂ мг/м ³	NO ₂ мг/м ³	Нарийн ширхэглэлт тоосонцор PM-2.5
Камп	Хүхэрлэг хий мг/м ³ MNS 17-2-5-12:2021	0.005	0.022	33
Карьер	Азотын давхар исэл мг/м ³ MNS 17-2-5-11:2021	0.006	0.024	19
Техникийн шаардлага	ЗДХ /MNS 4585:2016/	0.450	0.200	50

Шинжилгээ хийсэн: БОШЛ-ын техникч

Шинжилгээг хянасан: БОШЛ-ын ерөнхий инженер

Б.Намуун

М.Насанжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

Булган аймаг Булган сум Булган 6-р баг
Утас: 70342265, 99895676

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№	: 2025/Х-016-017
Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас	: Бүрэгхангай сум Платинум Ланд ХХК
Дээжийг авсан хүний нэр, албан тушаал	: Г.Насанжаргал, БОШЛ-ын инженер
Дээжний тоо, төрөл	: Хөрсний 2 сорьц
Хүлээн авсан огноо	: 2025.05.12
Дээжийн тодорхойлолт	: Бүрэгхангай сум Платинум Ланд ХХК Засварын талбай, шимт хөрс
Шинжилгээний аргын стандарт	: MNS 3310:91
Шинжилсэн огноо	: 2025.05.12-05.21
Хуудасны тоо	: 1/1
Үр дүн	: 1

д/д	Сорьц авсан цэг	Чийг %	pH	Ялзмаг %	NH ₄ мг/кг	NO ₃ мг/кг	SO ₄ мг/кг	P ₂ O ₅ мг/кг
1	Засварын талбайн хөрс	1.12	8.72	0.25	20.7	12.5	2916	0.07
2	Шимт хөрс	1.08	9.42	1.43	43.6	23.1	216.9	0.08

Шинжилгээ хийсэн:
Шинжилгээг хянасан:

Б.Намуун
М.Насанжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй